

WILKINSON
&
GIBSON
LONDON

BOSTADSBOLAGET SJUAN
I LERGRÄNDEN

SIGRID BACKMAN

BOSTADSBOLAGET SJUAN
I LERGRÄNDEN

HELSINGFORS
HOLGER SCHILDTS FORLAG

HELSINGFORS

1 9 2 6

A.-B. F. TILGMANN'S TRYCKERI

Ljus och välputsad låg Sjuan mitt i raden bland Lergrändens kåkar. Som solrosor i en trädesåker stucko dess tre gulmålade byggnader upp bland grändens grå krypande hus.

De grå husen runtom ägde visserligen en dunkel skönhet, mindre älskad av solen, men förhöjd och förklarad vid månljus och stjärnors sken.

Sjuan däremot tålte solen i fulla mått, och solen själv tycktes vara med Sjuan väl tillfreds. Den ångade vällustigt över de nytjärade taken, den förgyllde kungligt den stora järnsjuan uppe på portgaveln, medan den gladeligt belyste timmerman Hölanders arbets skjortor som hängde på torkrepet på gårdsplanen.

Länge hade Sjuan varit en god och trivsam boplats för många trogna hyresgäster.

Medan granngårdar sålts och köpts och sålts igen, hade man i Sjuan fått sitta i orubbat bo.

Sent omsider nåddes likväl också Sjuan av tidens stormar. Ett rykte berättade nu att gården skulle säljas.

Det var för resten Hölanderskan som snappat upp ryktet, och en afton gick hon ned till änkefru Halm i mangelstugan och berättade vad hon hört. Hölander hade hört det av Evertson, och Evertson visste det genom sin son skådespelarn, som var bekant med häradshövdingen, vilken skötte gårdens affärer.

Det skulle naturligtvis bildas bolag, menade fru Halm och suckade tungt. Om hon blott kunde få inneha mangelrummet för hyra, om också förhöjd, skulle hon kanske klara sig.

Inte var det ändå värt att tro på unga Evertson, tyckte Hölanderskan. Teaterspelare pratade ju alltid hit och dit. Hade det varit Carl, den äldre av Evertsönerna, som berättat saken, hade det varit farligare. Men Sven! Honom hade Hölanderskan i evigt minne alltsen han som tolvårs pojkrackare

skar av hennes präktiga torkrep på gården. Stryk fick han visserligen av far sin för dådet, men aldrig blev det någon snäll gosse av Sven Evertson. Och sen var det just detta med honom, att man aldrig var säker på om det var skämt eller allvar, när han talade. Lämpligare plats än på teatern hade han därför aldrig kunnat få, menade Hölanderskan. För övrigt visste hon berätta fru Halm, att han skulle flytta både från föräldrahemmet och hela Sjuan. Fru Evertson hade själv talat om, att han snart skulle fara raka vägen till Paris. Si, det sku kanta kosta pengar på filurer, som inte hade annat till yrke än att härma folk.

— Var nu inte så stygg mot de goda teatermänniskorna, sade fru Halm endast, där hon flitigt höll på att olja mangelmaskineriet. Hon kände på pricken varje skruv och varje mutter i den tunga och rasslande pjäsen, och hon visste noga, vilka doser olja den dagligen behövde.

— Det gamla skrället där sku redan tåla få elektriciten ihop med sej, menade Hölanderskan och såg kritiskt på maskinen,

Fru Halm såg upp. Hennes ansikte bar spår av tysta sorger. — Säg inte det, fru Hölander, sade hon endast.

— Nej, nej, det är förstås förtjänst med att föra veven. Fru Halm är duktig som orkar. Och för resten är alla nymodigheter i grund och botten ingenting annat än av ondo. Folket blir arbetslöst och oroligt och funderar ut alla galenskaper, medan maskinerna surrar.

Hölanderskan visste inte riktigt, huru hon skulle rätta sitt tanklösa förslag.

Hon glodde förstulet in i det lilla boningsrummet bakom mangelstugan.

— Sonen ska väl snart komma hem, sade hon försiktigt. — Den tunga tiden ska väl småningom vara tillända. Jag menar bara, att fru Halm sku få hjälp då.

Fru Halm fortfor tyst med sitt arbete, men hennes annars så beslutsamma händer darrade litet, och hennes ögon grumlades för en minut.

Hölanderskan visste sig ha vidrört ett öppet sår, men hon fann det nästan onaturligt

av fru Halm att vara så inbunden. Män-
skan tog ju rent av livet av sig med en sådan
tyst sorg. Alla i gården visste ju ändå, huru
allt förhöll sig.

Fru Halm yttrade emellertid inte ett ord,
och Hölanderskan fann sig föranlåten att
återgå till talet om gårdsförsäljningen.

— Hölander lovar ta aks, såframt de stäl-
ler till bolag. Men jag är emot det. Inte är
det klokt att låsa fast sina pengar. Här blir
höga akspris, ska jag säga fru Halm.

— Höga eller låga, sade fru Halm lång-
samt, jag kan i ingen händelse köpa några
aktier.

— Ja, inte tror jag bolagskap för någon
är välkommet. Jag hade ingenting emot att
flytta ut till Helgdagsparcellerna, där svä-
gerskan bor. På ett par månader kunde Hö-
lander timra upp en liten villa där ute på
slätten. Billigare blev den. Men Hölander
är envis som synden. Han säger bara, att
man inte driver honom så lätt ur Sjuan som
man drev Adam ur paradiset.

— Hej, hej. Karolina! Soppan din kokar

över så fan står efter, hördes Hölander brumma i mangelstudörren.

— Jesstandes! Hölanderskan tog till fötterna så det förslog.

Men Hölander klev ned i mangelstugan.

— Hur springer järnhästen här nu för tiden?

Han fattade i veven och förde den runt några varv.

— Förbannat bra, känner jag. Frun är god och trillar särkar om stockarna, så låter vi honom galoppera några varv. Man behöver lite gymnastik ibland.

Ett stilla leende lyste upp fru Halms ansikte. Hon visste så väl, att Hölander inte var särdeles villig att föra veven, när det gällde den egna tvätten. Då fick Hölanderskan nog lirka och tända på den slocknade papyrossen och tala vackert, så han inte skulle märka, huru många stockarna blev och huru varven gick. Och för resten hade han gymnastik verkligen mer än nog av sitt timmermansarbete.

Fru Halm kunde likväl inte avslå Hölan-

ders fint erbjudna hjälp, och hon började rulla kläder om stockarna så flinkt hon förmodade, medan hon berättade, att det var Evertsons tvätt, som nu skulle slätfilas.

— Kom an bara, här ska tamejfan göras slut på skrynklor och rynkor, sade Hölander.

Inom kort var maskinen i full gång, och det vart ett helvetesdån i mangelrummet.

Det blev svårt med konversationen. Fru Halm måste ut med alla sina röstresurser.

— Ja, men vad tror Hölander själv om försäljningen och bolagsbildandet?

— Jag tror, förtusan, ingenting, men jag tänker, att försäljning och bolag rätt snart kommer till stånd.

— Ja, då har man också ingenting annat än gatan för sej.

— Inte ska vi gröbbla, världen är stor och vid som det heter, fast fritt den nu för tillfället blivit så helsikes trång, vad bostadsbistyret biträffar, skrek Hölander.

— De flesta kommer troligen att köpa in sina bostäder: Evertsons, Hirvonens, skräd-

dar Byholm, Virmans. Och slaktarmästar Grönström är ju en förmögen karl, och fru Koivu är inte barskrapad hon heller, hördes fru Halms röst ur mangelskramlet.

— Det är inte alldeles säkert att Evertson tar aktie här i Lergränden. Si, han har sin jäkligt fina familj, som han får rätta sig efter. Själv är han visserligen fäst här vid Sjuan som vid en gammal nattrock, det vet jag. Och en fin karl är Evertson, riktigt en karakarl, den styvaste lokförarn på hela järnvägsnätet och glad som tusan i kvinnfolkslag. Vilket allt fru Halm vet lika väl som jag. Men över kvinnfolken i sitt eget hus rår han inte, åtminstone inte över Valborg, älsta dottern. Sönerna däremot extrumerar ju far sin mycke bättre än flickskvittorna. — I alla fall kommer det att bli inbördeskrig i den familjen, om aktieaffärer ska göras opp.

— Det tror man. Där krigas ju dagligen också för mindre saker. Valborg lever ju om som vad, när något inte är henne i smaken. — — Men vem som också kommer att köpa aktie, så är det gamla fru Evertson.

— Visst tusan gör hon det, skrek Hölander. — Var sku slevan vara om inte i grytan. Det är just hon som rör opp så mycke bottenbränt i den familjen. Hon borde ha sig aktie där pepparn växer.

— Snällaste Hölander, var nu inte så amper. Gamla fru Evertson är en rättskaffens människa. Och en mönstermänniska vad ordning beträffar är hon dessutom.

— Och ett mönster till kollikatt har hon också, grölsade Hölander. — Går kräket inte och vrålar och stänker i vår farstu, så fårbogen i skafferiet får bismak.

— Men nu vet Hölander inte, huru saken förhåller sig. Gamla fru Evertsons Mosse är ett förnämt kräk av utländsk ras. Den är vällärd, opererad och putsad som en hovkatt. Det är kanske Grönströms katt som ibland är ute om nätterna och för oljud.

— Fanken vet, hur kattorna har sin gång, sade Hölander och vevade på för full maskin.

Mangelstudörren öppnades i detsamma.

— Stopp, stopp, Ferdinand! Var ska man nu slå kors! Du är ju alldeles rysker ti dra,

sade Hölanderskan och lade händerna för öronen. Hon skulle endast förkunna, att soppan var färdig. Gubben sku bara vara god och packa sig in och äta.

— Vi talar här om fru Evertsons katt, ropade fru Halm.

Och Hölanderskan ropade för fulla lungor tillbaka: — Ja han är nog värd att talas om, den goddagsprissen. Han lapar i sej ett mått vispgrädde om dagen, och hos Grönström köps det malet kött för hans räkning precis varje dag. I går hade Mosse virkat täcke på ryggen, när han promenerade på gården. Jag har just sagt till Hölander, att han för allt i världen inte ska gå och kröka ett hår på den kattens svans, om han inte vill ha härrasöding i nacken på sej.

Hölander stannade veven och strök sig ett tag med skjörtärmen över pannan.

— Nå välbikomet att processa med gumman om kattfan. Inte för att jag alldeles precis är någon kattgreve, men nog är det jåkligt, när folk blir paschunerta djurälskare. — I alla fall ska vi utrota alla kat-

tor ur det blivande bostadsbolaget Sjuan i Lergränden.

— Ånej, det görs nog inte, sade Hölanderskan bestämt. — Kattor är bra för råttor och möss. Och här står du och pratar skräp, men blir det bolag, då blir det nog allvar för envar.

Fru Halm suckade.

— Äh, var lugn bara, fru Halm, jag lovar att ha er i minnet, när bolaget bildas, sade Hölander. — Visst tusan är det ändå jag och Evertson, som blir lite liksom vad man kallar förigrundsfigurer här i Sjuan. Men nu tackar jag för gymnastiken och går till min egen familjesoppa. Kom Karolina!

Hölander klev ut, och Hölanderskan följde sin herre och man tätt i fjäten.

Där lyste ännu ljus ur mangelstugans fönster, när Valborg Evertson sent på kvällen kom hemtrippande från en dans. Hon fann tillfället lämpligt att gå in till fru Halm och ge henne besked om klänningen som skulle strykas.

Gnolande på en jazzmelodi gick hon ned i stugan och började burdus bläddra om i en packe nystrukna kläder på mangelbordet.

— Men snälla fru Halm, var har ni gjort av min klänning?

Fru Halm uttalade lugnt en förmodan, att klänningen ännu låg ostruken där borta i mangelklädet, medan hon fortfor att arbeta med skådespelar Evertsons kragar.

Valborg Evertson höjde på rösten. — Men jag behöver klänningen absolut nödvändigt i morgon. Och den ska vara väldigt fint struken.

Till i morgon kunde fru Halm emellertid inte lova klänningen. Först måste hon göra undan arbetet för skådespelarn.

Valborg Evertson höjde ytterligare på rösten. — Men förstår ni inte fru Halm, att jag måste ha klänningen, att jag vill ha den, att jag skall ha den.

Fru Halm undrade stillsamt, om fröken Evertson möjligen ville ta klänningen hem till sig och stryka den själv, då saken var så brådskande.

Valborg Evertson gav fru Halm en ljungande blick och hennes näsvingar skälvde.

— Jag? När i helsike?

Som ett kanonskott smällde mangelstugans dörr igen efter henne.

Fru Halm fortfor lugnt med sitt arbete. Hennes tankar började kretsa kring Evertsons.

Valborg var tydligen rötägget i det boet. Att flickan fått mycken aga som barn, det visste alla. Men alla visste också, att ingenting hjälpte. Ungen bets ju och klöstes som en katta, när hon råkade i strid med andra

barn. Hade inte Virmans pojke — han som nu var i militären — ärr på kinden ännu i den dag som var. Och när de andra Evertsonska barnen fogligt och framgångsrikt besökte skola, så det blev bildat folk av dem, då ställde Valborg så till, att hon fick felaktigt vitsord i uppförande, blev driven från skolan, höll på att bli utdriven ur hemmet också, men fick stanna på moderns förbön.

Och nu! Sent dröjde hon ute om kvällarna, vem visste var, och ett ständigt stridsäpple var hon inom hemmet. För resten bråddes hon i grund och botten på ingen annan än på Evertson själv. Det berättades ju varje dag nya historier om hans friarbragder och äventyr. Vad hjälpte det sen, att han brummade åt Valborg. Nej, Valborg var sådan hon var, ostyrig som vädret och vinden. — Ja till glädje ville människorna föda sina barn, och ändå — huru ofta blev inte ett barn en sorgebörda.

Fru Halm återfördes till sina egna tunga sorger, och hennes tankar gled bort till ett stängt och dystert hus. Brännande tårvattnen skymde en minut hennes ögon, och en

hejdlös gråt ville bryta fram ur själens djup. Men hon lutade sig ned över sitt arbete som till en tröstande vän, och hennes sorg stillade sig och byttes till tyst förbidan. — Ända till midsommarn skulle allt ju förbli som det var, stumt, dovt och förborgat.

När hon slutligen uttröttad lade järnet vid den sista kragen, flög mangelstudörren upp med en skräll, och Valborg Evertson kom inspringande igen.

— Snälla fru Halm, får jag vara här hos fru Halm en stund. Jag vågar inte gå in. Jag har lyssnat utanför fönstren. Jag hörde, hur far brummar där inne som en dombasun. Och mor gråter som vanligt. Ja, fru Halm vet ju nog, hur det går till i vårt hus.

— Ack ja, jag vet, suckade fru Halm.

— Mor är dum som gråter, sade Valborg Evertson. Jag brukar ge honom tillbaka, svar på tal, så det gnistrar om öronen. — Om bara Carl var hemma.

— Än herr Sven och fröken Viva då, sade fru Halm.

— Sven är aldrig hemma. Och för resten betyder det ingenting, om han är hemma el-

ler borta. Det riktiga livet tar han som bara teater, det skrattar han åt. Teatern är för honom hela världen. För Viva är andra människor också som bara luft. Hon går som i drömmen med sitt läshuvud kantänka. — För resten sover hon i sin kammare utåt gränden och hör ingenting. Men jag säger bara: Om Carl var hemma. Carl behöver just inte annat än titta en stund på far. Och allt blir tyst.

— Ja, herr Carl har något av andens kraft i sitt väsen, sade fru Halm.

— Äsch, sade Valborg Evertson, han har bara ett så lugnt sken i ögonen. Är det inte galet, att han tänker på att bli präst.

— Så syndigt ni talar, fröken Valborg.

— Jag talar bara som jag tänker.

— Ja, då tänker ni syndigt, sade fru Halm sakta.

— Snälla fru Halm, inte finns det någon synd nu för tiden, sade Valborg Evertson, gick och öppnade dörren och lyssnade utåt gården.

— Nej, nu hör jag klirr av glas och porslin. Nu måste jag dit. Men snälla fru Halm,

kom och vittna att jag suttit här i mangelstugan i kväll. Det är mig striden gäller, jag vet det.

Fru Halm betänkte sig en stund, varpå hon lade strykjärnet ifrån sig och följde ut med Valborg Evertson. Hon gjorde det endast för nattfridens skull och för att i någon mån kunna bistå den stackars fru Evertson, som alltid fick sitta emellan.

Fru Halm knackade försynt på hos Evertsons.

— Lugna sej, herr Evertson.

Köksdörren flög upp på vid gavel.

— Hur var det? Jasså, det är fru Halm.

— Ja, här är tyvärr ingen föreställning för utomstående.

Evertson stod hög och rak med korslagda armar mitt på köksgolvet.

— Tack, fru Halm, för att ni kom, sade fru Evertson, där hon förgråten plockade upp krossat porslin från golvet. — Ett sådant kalas har vi för Vallas skull igen.

— Herrskapet ska lugna sej. Fröken Valborg har i kväll suttit hos mig nere i mangelstugan.

Valborg, som stått nere i trappan, satte nu näsan i vädret och steg in, medan fru Halm tyst och stilla och gick ner till sitt eget igen.

— Jasså, du börjar skaffa dig förespråkare, sade Evertson.

— Nej, inte alls heller, svarade Valborg och knyckte på nacken.

Nu ämnade Evertson taga henne i öronen, men kvickt som en vessla slank hon in i sin sovskrubb vid kökstamburen.

— Tror du det är passligt och tillbörligt att vara ute varenda natt och dansa och åka bil med alla världens bedragare, sade Evertson ljudeligt. Och vad är det för direktörer folk talar och skvallrar om? Va sa?

Valborg öppnade litet på skrubbdörren. — Jazzdirektörer är det, kära far. Och riktigt fina!

— Akta dig, odåga, sade Evertson.

Valborg stack ut sitt huvud genom skrubbdörren igen.

— Jag ville bara fråga: vet du alls kära far, vad man talar om *dig*? Har du inte brudar som en forsfarare. Vill du att jag räknar opp dem på mina fem fingrar: Elsa,

Hilda, Maja, Elvira och bufettan Svea till på köpet. Och du är femtio år och gift, och jag är tjugu och ogift. Tänk och bedöm.

Valborg drog hastigt in huvudet igen och sköt för säkerhets skull regeln på skrubb-dörren.

Evertson började vandra fram och tillbaka på köksgolvet.

Det hela föreföll honom en smula oangenämt. Att på detta sätt bli påtalad av egna ungarna var ändå någonting hutlöst. — — Nej, Valla hade bort sättas i uppfostringsanstalt redan som barn. Kanske hon då i någon mån artat sig mindre illa. Men nu var tiden ohjälpligt försutten.

Han stannade stegen och tummade tankfullt sin mörka stubbade mustasch. — — Och allting höll den markattan reda på. På sådant, som inte angick henne det minsta. —

I tystnaden och ensamheten gick Evertson slutligen och öppnade skafferi-dörren.

Och inom kort satt han mumsande fisk och bröd. Och hans blick var särdeles vaken och eftertänksam.

• Det var söndagseftermiddag, och det var tyst och fridfullt i Sjuan som i en klostergård.

Ungdomen hade gått till sina nöjen ute i staden, barnen hade sprungit i väg till lekplatserna långt borta från Lergränden, medan de äldre antingen togo sig en lur på vilodagen eller sutto i predikosalar och bönehus.

I denna djupa söndagsfrid dracks det emellertid namnsdagskaffe hos fru Halm nere i mangellokalen.

Redan arla på morgonen hade Hölander-skan uppvaktat med en hembakad sockerkaka, och då var det ingen annan råd för fru Halm, än att ställa kaffepannan på elden och börja firandet.

Inte kände fru Halm sig särdeles väl till mods över det välvilliga intresse man visade henne. Nej, alltsen den dag hon drabbades

av den tunga sorgen över sonens olycka, höll hon sig helst i stillhet och ensamhet.

Men alla tycktes ha henne särdeles väl i minnet på namnsdagen just denna gång. Hade inte till och med fru Grönström, som på grund av ett inträffat missförstånd vid en mangelbeställning, inte på två år satt sin fot inom hennes dörr, kommit med ett halvt dussin kaffekoppar med guldkant både på kopparna och faten. Och hade inte gårdskarlsfrun lyckönskat med en röd pelargonja och gamla fru Evertson med en granngrün glasskål. Ja vänligheten hade varit översvallande.

Halvskymningen i det smala boningsrummet bakom mangelstugan bröts just av en solreflex från Hölanders fönster. Ett underbart drömljus låg över byrån med de syltröda glasvaserna och snäckskrinet. En skär hyacint doftade och drömde i ljusfloden på bordet framför bambusoffan, där änkefru Koivu, fyllig och frodig, just satt och intog kaffe och bröd.

Fru Koivu hade valt den stilla eftermid-

dagen för sitt besök, för att få tala på tu-manhand med fru Halm en stund.

Fru Halm var emellertid lika tystlåten som vanligt, där hon stod och diskade koppar och fat i kakelugnsvrån bakom den blommiga skärmen. Det var inte lätt att locka orden ur munnen på henne.

För fru Koivu blev tystnaden tryckande, och hon knäppte med nageln på en av de guldkantade kopparna. Denna gav en vacker klang, och hon menade, att man inte alls behövde tvivla på porslinets äkthet. För övrigt voro kopparna förvillande lika dem hon fått till Amanda-dagen. Hela dussinet hade man förärat henne, och de voro synnerligen välbehövlige vid de symöten och andliga sammankomster man höll i hennes hus.

— Så gärna jak skylle si också fry Halm vid mina symöten, sade fru Koivu vänligt. Fry Halm är alldeles vör mycket ensam med sin sorg.

En nästan plågad blick träffade fru Koivus välvilliga ansikte. — Var så god, litet mera bröd, sade fru Halm endast.

— Men si, hydr solen lyser vackert här

inne, sade fru Koivu och såg med välbehag omkring sig.

— Det är endast en släng av Hölanders sol, upplyste fru Halm, och hon log litet.

Fru Koivu såg ut genom den låga fönster-rutan, och hon märkte, att det verkligen endast var ett återsken av solen, som lyste så outsägligt mildt i rummet.

Hennes blick föll nu på ett barnporträtt i glas och ram på fönsterväggen.

— Men ett sådant vackert parne! Säkert sonen som liten.

Fru Halm jakade med en suck.

— Tsära fry Halm, tro inte att han är förlorat. Nej, han är inte förlorat. Änny är hans hjärta ungt, och vi kan vinner han för Gyds rike.

Fru Halm såg på den talande. Hon ville säga något, men orden voro så tunga, att de stannade inom henne.

-- Tvivlar fry Halm?

— Ja, jag tvivlar och hoppas, hoppas och tvivlar om igen och om igen, sade fru Halm viskande och mödosamt.

Fru Koivu hade ögonen fulla med tårar.

Hon sade: — Det finns ingen annan hjälp i världen än Gyds hjälp. Vi skall bedja.

Hon knäppte sina händer som ett barn och bad länge fromt och stilla i Jesu namn.

Fru Halms lidande blick hängde fast vid fru Koivu som vid den heliga madonnans ansikte. — — —

Det drömlika ljusskenet hade långsamt försvunnit och en stilla skymning låg redan över rummet, när de båda kvinnorna väcktes av en kraftig bultning på mangelstudörren.

— Ursäkta, min fru, en försenad gratulant.

Fru Halms ansikte lyste upp en smula, och hon bjöd Hölander stiga in i boningsrummet.

Fru Koivu bjöd emellertid strax god natt jämte Guds välsignelse och lämnade rummet.

— Jag tänker att kaffet har flödat och känslorna svallat här för fruntimren i dag, sade Hölander, slog sig ned i gungstolen och lät den skvalpa i fulla tag.

— Men jag skrämde väl inte bort fru Vatuöga?

— Nej, fru Koivu ämnade just gå, sade fru Halm något stramt.

— Björk hette hon, tamejtusan, ännu för tio år tillbaka. Och för tjugo år sen var hon krogvärdinna, och nu är hon pingstvän.

— Ja, inte vet jag, men jag tror, att fru Koivu är en verkligt hjärtegod människa.

— Det stämmer kanske, medgav Hölander. Men nog skulle hon gärna göra pingstvännen av varenda käft i Sjuan, om hon bara kunde. — — Men hör nu, min fru, inte kom jag hit för att sätta råga på pratet, sade Hölander, saktade farten på gungstolen och drog upp ett paket ur rockfickan.

— Här sku jag ha äran bigåva frun med ett halvt kilu kaffe. Si, käringarna ränner på kafferep med fikusar och balsaminer, men aldrig tänker de efter, varifrån själva kaffet ska tas!

Fru Halm log bevåget.

— För tusan. Fru Halm ska nu inte tro, att här precis är fråga om några såbinämnda

känslor från min sida. Nej, det är bara rena
sunda förnuftet som råder.

— Tackar allerödmjukast. Fru Halm neg
djupt.

— Ja, Hölander ska veta, att ingenting är
mer upplyftande för en nedtryckt människa,
än att bli utsatt för rena sunda förnuftet. —
Tackar allerödmjukast.

— Nåja, där hade vi det, och adjö på den
saken.

Sven Evertson skulle spela en större roll vid aftonens teaterföreställning och hade nyss, ungdomligt slank och elegant, lämnat Lergränden.

Hos Evertsons hade det hela eftermiddagen varit ett fasligt behej. Man skulle gå mangrant ur huset för att beskåda spektaklet, och man klädde och rustade sig i ovanligt gott samförstånd.

Två röda fläckar brunno på fru Evertsons kinder, där hon ännu i sista minuten på stående fot måste ordna sitt överhopade sömnadsarbete.

Det var säkert för tjugonde gången hon fick ta på sig sin svarta sidenblus, så omoderniserad som den var. Och kjolen tycktes vara ohjälpligt för lång.

Men nu var det inte tid med att varken sy eller sprätta. Och för resten bar fru Evert-

son sin garderobsorg med resignation. Blott hennes flickor voro välklädda, var hon nöjd.

— Titta Viva, sade Valborg och pekade med ett spjuveraktigt leende på fru Evertsons kjol.

Viva Evertson, som redan färdigt festklädd satt lutad över en bok, lyfte emellertid inte ögonen från bokens blad. Hon måste läsa kapitlet om fixstjärnorna till slut. Det kunde ej hjälpas.

— Tänker Viva försena sig, sade fru Evertson, medan hon på något underligt vis försökte förkorta sin kjol med tillhjälp av säkerhetsnålar uppe vid midjan.

Viva Evertson slog motvilligt igen boken.

— Vad skall jag se på?

— Se ni på er själva nu bara, sade fru Evertson, medan hon letade efter näsdukar i en byrålåda.

— Se här, Valla. Tag den här näsduken till far, och gå ut och borsta hans långrock en smula. Men skynda dig.

— Far håller ännu på och rakar sig där inne i pojkarnas rum. Han blir nog inte färdig i hast, sade Viva och tog med hemlig

tillfredsställelse sin bok i famnen och började läsa ånyo.

När Valborg kom in med den borstade långrocken till Evertson, var han redan ganska långtkommen med toaletten. Stärkskjortans bländvita bröst gjorde sig utmärkt gällande på honom, och han uppbar de randiga byxornas elegans som vilken direktör som helst.

Valborg Evertson såg med verkligt gillande blick på sin far. Och så långt var allt gott och väl.

Men Evertson skulle ju också ha en kravatt under hakan. Och han ägde en grönprickig som han var särdeles fäst vid, och denna skulle han just börja placera på sin rätta plats, då Valborg märkte hans förehavande.

Hon ingrep ögonblickligen.

Och helt oförmodat uppstod ett högljutt meningsutbyte om det lilla prydnadsföremålet.

Det hela hade troligen slutat med handgripligheter om inte Valborg jämte kravatt försvunnit som en blixtnur Evertsons åsyn.

Men nu slog Evertson sig ned i soffan och tände en cigarr. Och nu gjorde han sig ingen brådska längre. Nu ville han låta kvinnfolken fjäska bäst de gitte.

Fru Evertson började bli utom sig. Tiden led, och de kommo inte någon vart. Hon började leta i alla skåp och lådor efter Evertsons paradrosett, men förgäves. Och han gillade inte på något villkor en enda av sönerns otaliga sidenslipsar, som man bar fram till honom.

— För tusan, om inte Valla ska stoppas in i en uppfostringsanstalt, så tjugooårig hon är, sade Evertson.

— Bråka nu inte, gnällde fru Evertson.

I en hattask fann hon slutligen Evertsons festkravatt och ville helt hastigt knyta den på honom.

Men härav vart intet. Evertson fordrade bestämt, att Valla snällt kom tillbaka med den rövade kravatten. En mor skulle väl ändå få sin dotter att lyda.

Valborg stod emellertid redan i köksdörren och förklarade, att kravatten inte fanns till numera. Hon hade bränt upp den i köks-

spiseln, därför att den var ful som en styggelse. Och hon förklarade vidare, att man aldrig i världen kom ifrån det som var ont, om man inte gjorde processen kort med det samma.

— Va fan ska jag kalla dig, bolsjevik eller facist, din odåga, sade Evertson. — Begriper du inte, du tanklösa varelse, att det som är fult och ont för den ena, är vackert och gott för den andra. — Men packa er i väg nu till teatern allesamman. Jag stannar hemma.

Fru Evertson brast i gråt. Den enda gång de alla, hela familjen inklusive Evertson, kunnat ha en glädje tillsammans, var förspild. Och det bara för Vallas skull.

— Att du ids gråta, kära mor, sade Valborg, och för sådant skräp. Far går ändå helst på sina privatnöjen, det vet du. Inte ska han alls tro, att han skänker oss sitt sällskap vid högtidliga familjetillfällen som en nådegåva. — Dra åt helsike, säger jag.

— Men Valla då, hördes en manlig röst från tamburen.

Det var Carl.

— Huu, du luktar ju väder som en stövare, ropade Valla, där hon stod i givaktställning, färdig från topp till tå.

— Rynka inte alls på näsan åt vår luften och barrdoften. Och hälsningar från landet för resten. — Men är ni klara nu allesamman, Viva också.

Viva lämnade sin bok på ögonblicket, när älsta brodern kallade.

— Och än far vår då, sade Carl och tittade in till Evertson.

Evertson låg raklång på soffan med en cigarr i munnen.

Han hade fått litet reumatism i ena skuldran. Och han tyckte det var nog om Carl ledsagade fruntimren. Han skulle stanna hemma.

— Så far vi då, sade Carl, och i nästa minut var Evertson ensam herre i huset.

Evertson hade installerat sig på soffan, riktigt med örat mot dynan och rocken över sig. Han ville nu taga sig en grundlig vilostund.

Denna blev honom emellertid inte beskärd.

Dörrklockan ringde redan ihållande under Hölanders kraftiga tumme.

Hölander steg alltså in med papper och penna i näven.

Evertsons stärkskjorta och eleganta byxor stucko honom strax i ögonen.

— De va jäkeln! Herr Evertson är riktigt i gala matinéeer.

Evertson drog på smilbanden. — Jo, det var meningen att gå på teatern.

— Så, så, ja, det bar ju av med bil just för frun och fröknarna och magistern, så rök och damm stod efter dem längs hela Lergränden.

— Stig in, sade Evertson och vände inåt rummen, följd av Hölander.

Hölander fick sig en riktigt god plats i soffan och en riktigt god eigarr i munnen.

— Jo, si inte är det just annat än kvinnfolksnöje att gå på tiatern. Någongång har gummans brorson fått också mej ditlockad med fribiljett förstås. Sist var jag där i höstas, när det visades ett stycke med bara kärleksaffärer. Såg herr Evertson det?

— Kanske, sade Evertson, var det inte naturtroget och bra då?

— Åja, naturtroget var det nog så förbaskat. Det halsades och pussades ju flere turer. Si, det var åtminstone två män som tyckte om samma kvinna, eller var det tvärtom. Man lägger nu inte så noga slikt skräp på minnet. Men ett stånkande och ett pustande var det, och alltsammans slutade med revolverskott och sårade och döda.

— Det vill så vara i allvarsamma kärlekspjäser, sade Evertson och log. För resten är det kärlek med i varje stycke. Den är oslipplig på teatern — och i livet ävenså. Är det inte så, farbror Hölander?

— Nåja, herr Evertson är nu bättre spicialist än jag i de här affärerna, men nog tycker jag de kunde minska bitydligt på jollret, om de ville ha rison på sina stycken. — — Men jag ger nu fanken i tiater och kärlek. Vi lär ju ha bolag på nacken just i rappet. Jag kom just hit för att språka litet med herr Evertson om saken. Det lär ska bli femtontusen per eldstad och tio procents ra-

batt åt gamla rumsinnehavare. — Vad menar herr Evertson?

— Jag menar att det är goda villkor. Och jag har redan beslutit att köpa. Barnen må göra vad de vill. Det står dem fritt att flytta. — — Billigt blir det ju inte för fyra eldstäder. Men jag hoppas få lån ur föreningskassan. Och aktiebeloppet får ju betalas i flere rater under två år.

Hölander spände ögonen i Evertson.

— Har vi det så bra förspänt? — Nå, då kommer allt att gå som en dans här i Sjuan. Och gumman som trodde, att hon skulle få mej att sitta med sej i en packlåda ute på slättan. Nej, i Sjuan tänker jag bo till dödedagen. Här har man lagom solsken och lagom frihet och broderskap med. — Är vi inte sams om det, herr Evertson.

Evertson instämde oförbehållsamt.

— Si, gumman menar, att man inte ska låsa fast sina fyrkar, fortfor Hölander. Men hon får allt lov att ta rison härvelag. Hon försvarar sej för fanken med bibelspråk och menar, att människan inte här skall ha någon varaktig stad, för att hon bättre ska

kunna längta efter de eviga boningarna där uppe i skyn. Men för tusan, inte går det att leva så där på måfå. Man blir till slut knuffad hit och dit som en skottscola. — Nej, en stadigvarande boplats är bra för människan både andligen och lekamligen.

— Det stämmer, sade Evertson. Och här i Sjuan råkar vi alla vara så väl situerade, att vi kan köpa in våra bostäder.

— Ja närapå alla. Med Halmskan där nere i mangelgropen är det ändå lite knepiggt, menade Hölander något fundersamt.

Evertson tänkte en stund på saken, och kom snart till den slutsatsen, att bolaget gott skulle kunna inköpa mangellokalen för uthyrning. Man fick nu se. Lördag kväll skulle ett konstituerande möte hållas med alla i Sjuan. Mötet skulle hållas hos fru Koivu, som hade den största salen och som dessutom var särdeles villig att upplåta den.

— Kors för tusan, ska vi starta bolaget i den där sirapskörkan!

— Så är det tillsagt, men jag tänker att fru Koivu ändå inte kallat på en präst för

tillfället. Men kaffe med dopp får vi nog bereda oss på.

— Si på jäkeln, vad madonnan var kvick i vändningarna. Jag som tänkte ha första cirimonin hos mej. — Men låt gå. Vi ska inte lägga oss på tvären. Är det så att fru Koiyu har anskaffat präster, och de börjar komma fram med någonting som strider mot naturen, så talar vi snart omkull dem i det rena sunda förnuftets namn.

— Lycka till Hölander, sade Evertson glatt, men vad skulle väl prästerna ha med oss att skaffa. Unga Ljungström, fru Kovus systerson, han som bor i hörnrummet utåt gränden, är visserligen tämmeligen välvillig och påflugen. Han är bekant med Carl och har varit här inne någon gång.

— Det är säkert densamma kanaljen, som ibland mässar så att väggarna bångnar.

När jag härom dagen tog mig en middagslur, började jag för tusan drömma om min egen bigravning.

All helsikes smörja kan komma för en i sömnen, tyckte jag, när ögonen for opp på mej.

Det var bara Ljungströms mässa som tog dej, skrattade gumman.

Slika oljud sku jag kalla husfridsbrott. Sådant borde för framtiden inte vara lovligt i Sjuan. — — Men har man lov att fråga: Hur är det med eran unga magister? Har han tron bara för eget bihov, eller tänker han också bli präst?

Evertson trodde, att det var möjligt att Carl skulle låta prästviga sig. Tills vidare var han ju endast lärare i svenska språket.

Hölander hade något på tungan, men han teg visligen och drog blott en lång rök ur cigarren.

Härvid ändades emellertid Hölanders visit hos Evertson. Han hemkallades ofördröjligen av sin maka. Hans systerdotter hade nämligen kommit från Porlom med smör och ostar och ägg. Han skulle därför inte längre sitta i byn och prata skräp, utan komma hem och vara med om välkomstkaffet.

— Gift sej aldrig, herr Evertson, sade Hölander i hastigheten. — Å, kors för tusan, rättade han sig, herr Evertson är ju i samma

fördömelse som jag. — Ja, man har då aldrig någon fred för kvinnfolk.

Hölander tog sitt papper och sin penna i näven och gick bara för husfredens skull.

Evertson visslade en glad stump, sedan han stängt dörren efter Hölander.

Därpå fullbordade han hastigt sin toalett och gick ut.

Småvisslande, raskt och ungdomligt, styrde han stegen västvärt ur Lergränden.

Solen hade nyss gått upp, och Lergränden låg i dess sken som en liten gyllene gata.

Ur alla skorstenar ringlade små rökslingor upp mot en klarblå himmel, som glada tungor sjungande hemmens lov till det välsignade morgonkaffet.

I Evertsons stora kök stod Valborg mitt på golvet i solskenet och snurrade hastigt upp sitt ostyriga hår.

Hon hade försovit sig litet och såg fasligt butter ut, när hon då och då kastade en ilsken blick på kaffepannan, som inte på något villkor ville koka.

Valborg Evertson bar en stor del av hushållsbestyret på sina skuldror, men hon bar det sannerligen inte med glädje, utan som ett ok, trilsket och bångstyrigt.

Redan länge hade hon hyst planer på att rymma från hemmet. Hon tänkte på stora

resor till lands och vatten, hon drömde om lyckan i andra världsdelar. Inte ämnade hon i evighet träla och leva som en fånge i Lergränden.

Fru Evertson, som dag ut och dag in och stundom natten igenom höll på med sin yrkessömnad, uppmuntrade henne på allt vis till de husliga göromålen. Hon berömde hennes soppor och prisade hennes pastejer. Och hon sydde henne de allra nättaste kläder till lön för arbetets mödor. Men Valborg var aldrig nöjd.

Äntligen kokade alltså kaffet. Valborg knyckte pannan av elden och klarade av den.

Carl var den första som infann sig till kaffebordet.

— Vilket klingande solsken! — Men vad ser jag? Du är ju ledsen redan, Valla. Kan du säga mig varför?

— Därför, svarade Valborg endast och slängde en vedklabb i spiseln.

— Säg en gång Valla, vad vill du, vad önskar du egentligen?

— Vad jag vill? Valborg Evertsons ögon

skiftade som blågrönt havsvatten. — Jag vill allting. Allting, utom det jag inte vill.

— Du borde bjuda till, Valla, att vara mindre konstig.

Valborg gick fram till fönstret, och hennes blick sträckte sig långt bort över Lergrändens krypande hus.

— Jag skall säga dig, Carl, vad jag ville, suckade hon. — Jag ville vara en prins.

— En drottning menar du ändå, sade Carl Evertson och såg på Valborg som på ett barn. Varpå han började intaga sitt kaffe.

— Nej, nej, just en prins, sade Valborg. Och då skulle jag äga en blåsvart häst, som skulle föra mig långt, långt bort till främmande sköna städer och länder. I sporrsträck skulle jag rida i kvällarnas ljussken genom ekande gator, och jag skulle sjunga vilka visor jag ville, förbjudna härliga visor, och ingen skulle kunna fånga in mig och fångsla mig. Och jag skulle komma till blommande byar och stiga av och binda min springare såsom den som har makt, och jag skulle gå ut och dansa med flickorna, tills

de yra och flämtande inte förmådde något mer. Och jag skulle också äga en svindlande snabb pilbåge, och jag skulle skjuta alla mina fiender rakt i hjärtat.

— Vilka fiender? Du fantiserar verkligen för mycket, sade Carl och såg något förvånad på systemen.

Valborg sänkte blicken mot golvet. Hon hade liksom drömt något och kanske talat något som bort förtigas.

— Vilka fiender, säg, upprepade Carl.

— Jag vet inte, svarade Valborg och tryckte händerna mot ögonen en stund.

Tigande spädde Carl på litet kaffe i sin kopp.

— Tyckte du inte, att Sven spelade som ett lejon i går, sade Valborg nu.

— Som en tiger till och med om du vill, svarade Carl.

— Sven är riktigt som skapad för älskarroller. — Men tänk att han ännu inte kommit hem.

Valborg tittade upp på klockan. — De ha festat ihjäl honom. Och om torsdag skall

han resa, ja sjufalt lycklig han som får resa, suckade hon.

Fru Evertson öppnade nu dörren till syrummet och steg ut i köket.

Hon bländades av solskenet och gick strax och drog gardinen en smula för fönstret. Hennes ögon hade blivit ömtåliga av mycket sömnad och nattvak och kanske också av hemliga tårar.

Hon var redan i full arbetsrustning med en nåldyna fäst som en medalj på bröstet och saxen hängande vid midjan som en liten blank sabel.

Hon klagade över huvudvärk och trodde, att denna orsakades av den starka blomdof-ten, då Valborg varit nog oeftertänksam att placera Svens hela blomsterskörd i hennes syrum.

— Sven var bra i går, inte sant mor, sade Valborg.

Fru Evertson nickade och såg för ett ögonblick lycklig ut.

— De spelade bra allesammans, sade Carl.

— Har tidningen kommit, frågade fru Evertson hastigt. — Men jag har ju ändå

inte tid att läsa den. Om tio minuter är fru Korslund här för att prova.

Fru Evertson satt som på nålar, medan hon drack sina tre koppar kaffe. Hon tillsade Valborg att hålla kaffet varmt för Sven. Han skulle väl äntligen komma. Och Viva hade ju heller ännu inte druckit något.

Valborg och Carl Evertson voro åter på tumanhand i köket.

— Du måste verkligen börja uppöva ditt sinne till större förnöjsamhet, sade Carl.

— Förnöjsamhet, upprepade Valborg. — Vilket ömkligt ord!

— Nå nå, Valla. Har du då aldrig erfårit en känsla av din egen svaghet? Har du verkligen aldrig känt dig svag inför högre makter?

— Jo ibland för åskan och blixten. — Men börja inte predika, kära Carl, sade Valborg och tryckte händerna mot öronen.

— Men titta Carl! Hon pekade livligt ut genom fönstret. — Ser du där kommer första älskarn, och där, titta där kommer den andra.

I morgonsolens glans stego Evertsönerna

verkligen in genom Sjuans port. Den ena kom från öster och den andra kom från väster, och de hälsade varandra med frisinade leenden.

In i köket steg Evertson senior, hög, bastant och fräsch.

Strax efter inträdde Sven Evertson, slank och gänglig, med cigarretten i munnen, hatten i nacken och käppen hängande på armen.

— Gunåde dig Sven, du skiftar riktigt i grönt i ansiktet, utropade Valborg.

— Ungdomens rätta färg alltså, kära Valla, sade Sven endast och började kasta av sig käpp, överrock, hatt, manschetter och krage så fort han förmådde.

Han begärde viskande någonting av Valla. Och han fick en sill på ögonblicket.

Evertson senior hade just tagit överrocken av sig och strök sig över hjässan ett tag. Han såg inte särdeles förlägen ut, men han liksom väntade något ord av Valborg.

Och han väntade inte förgäves.

— Än ungdomen numro ett då? Ska inte den ha några salta bitar, frågade Valborg, illparigt kisande på Evertson.

Evertson låtsades inte höra något. Han gick fram till fönstret och drog i ett ryck gardinen åt sidan.

— Vill du inte låta solen skina in, din argbigga. Vänta du, snart skall jag skicka dig till landet, till din mors hederliga släktingar. Där skall du få lära dig att sätta potatis i jorden, och där skall du kanske till slut arta dig en smula.

— Skicka mig till landet och sätta potatis! Mig! När i helsike?

— Valla då, välj bättre ord, inflickade Carl. Man kan tala ganska vackert på svenska språket, om man vill.

— Hur var det, herr magister? Valborg såg på Carl och log ett riktigt monalisa-leende.

I samma stund trädde Viva Evertson ut i köket. Hon skuggade litet med handen för ögonen.

— Här är nästan för mycket sol. Men har ni druckit upp kaffet?

— Frukta ej, ärade sjuoverska. — Vet du inte, att Evertsonska kaffepannan är en

ständigt porlande källa, deklamerade Sven och lyfte kaffepannan upp i höjden.

— Porla lagom nu bara, sade fader Evertson. Jag vill inte ha sump.

— Varför slukade du inte en liten nätt sill som jag, kära far. Jag känner, hur jag redan blir en bättre människa.

— Jag är så förbaskat bra så jag kan inte bättre bli. Jag är kort sagt oförbätterlig, sade Evertson senior, där han godmodigt leende satt som en kamrat bland sina barn.

— Men hör hit Carl, sade han därpå, i det han allvarlig vände sig till älsta sonen. — Vill du bli uppställd som disponentkandidat för Sjuan. Jag för min del måste avsäga mig kandidatur, först och främst för tjänstens skull. Och därtill skall man ligga inne i bokföring.

— Kanske jag kan få någon tid övrig för jobbet, sade Carl beredvilligt. Men vore inte Hölander som klippt och skuren för posten, beskäftig och slagfärdig som han är.

— Jo jo, men bokföringen, bokföringen, sade Evertson.

— Vad står på, vad är nu i görningen, avbröt Valborg livligt.

— Vet du inte, att vi håller på att bli aktielobalägare och -ägarinnor, sade Sven.

— Var i kattsvansen, fnös Valla.

— Här, här just i gamla kära Sjuan i Lergränden.

— Adjö med er då, sade Valla och slog knytnäven i bordet.

— Tänk Valla om vi kunde få oss en aktielokal på någon annan lycklig stjärna, sade Sven.

— Ack ja! utropade Valborg. På någon friare, modernare och lyckligare stjärna.

— Ja, ja, på någon vacker stilla stjärna, sade också Viva med längtan i ögonen. Jag skulle följa med er. Jag längtar till stjärnorna.

— Ska vi annonsera, föreslog Sven. — Så här till exempel: Tre syskon från gamla Tellus önska köpa en fridfull bostad på någon av de bästa stjärnorna i universum. Svar till, ja flickor, hur vill ni vi ska be-teckna svaret?

— Utan mellanhänder, föreslog Valborg.

— Nej, svar till: Skönhetsälskande jordebarn, sade Viva.

— Asch nej, vi skriver: Fri utsikt över hela solsystemet, sade Sven.

— Sätt ni: Svar med morgonkaffe, det är det klokaste, sade fader Evertson, i det han började söka sig en rök ur fickan.

Carl Evertson såg stilla leende på syskonen vid bordet. Ur deras skämt anade han, att de alla liksom sökte ett mål för sin längtan, ett skönt mål bortom det förhandenvärande.

För Carl Evertson hade en dylik längtan varit det första svaga ljusskenet på den vägen, som ledde honom till gudstro, till det, som gav ro för hans själ. Och han frågade sig, vart denna längtan skulle föra dem, som nu sutto med honom kring bordet.

Alltsen sitt sjuttonde år hade han kämpat en inre kamp, en ensam kamp, för att nå fram till en tillfredsställande livsförklaring. Som vapen i den kampen gavs honom endast den egna tanken, det mänskliga förnuftet, och med detta vapen hade han gång på gång kommit till korta inför detta stora,

höga, ofattbara, som tänt hans längtan. Och där tanken svindlande stannat, plågad och instängd som en fången fågel, där hade känslan tagit vid, och han hade kunnat förnimma närheten av en levande gud som en uppenbarelse. Som genom ett under hade han undfått nåden, ödmjukheten och den jublande vissheten. Detta var hans ensamma själs ödesväg, som mynnade ut på trons vägar.

Men ännu var han svag och försagd och vågade intet förkunna för syskonen. Han endast bad stumt: Herre, se deras längtan, den är skön. Lyft den till Dig. — — —

— Carl, du menar alltså, att du tog emot jobbet, sade Evertson.

Den tillfrågade dröjde något med svaret.

— Visst står jag till tjänst om det blir nödvändigt, kära far. Men jag ämnar föreslå Hölander. Han äger allas förtroende här i Sjuan, allas, utom möjligen farmors.

— Nå, Hölander är bara lite arg på katten, inte är det någonting vidare, menade Evertson. Men se där! När man talar om trollet, så visar det sig.

— De va jäkligt bra, att herrarna redan alla är oppstigna, sade Hölander i köksdörren. Och gomorrön för resten.

— Vi ha inte lagt oss ännu, bästa farbror Hölander, sade Sven Evertson och skyndade att skjuta fram en stol för Hölander.

— Bara det inte blir alltför blixtförbanat, om jag sätter mig här mitt i solskenet med mitt såbinämnda månsken, sade Hölander och strök sig ett tag över den kala hjässan.

Han slog sig ned emellertid.

— Vet herrarna, det finns spikulanter som gråa kattor. Vem skulle trott att Sjuan var så efterfikad. Jobbare går redan och bjuder mej tjugofemtusen för mitt krypin.

Mera hann Hölander inte förkunna, förrän dörren till förstugan öppnades och gamla fru Evertson trädde in, vacker och silverhårig.

Hölander steg upp och bockade, men såg inte med särdeles blida ögon på den inträdande. Denna såg emellertid helt och hållet förbi Hölander, när hon steg fram till bor-

det, där hon placerade en väldig riva saftig memma.

— Ser ni här, kära barn, skall ni få något gott.

De stora barnbarnen strålade alla till, och stora barnet Ville Evertson log tacksamt mot sin gamla mor.

Valborg såg verkligen nöjd ut underligt nog, i det hon förklarade, att farmors memma var den bästa i världen. Hon började på ögonblicket rada fram assietter och skedar.

— De ställer säkert till påsk i rappet, eftersom memmkluddningen är i gång lite varstans, sade Hölander.

Valborg och Viva sågo på varandra och fnittrade litet i smyg.

— För tusan, min hustru har redan skafferihyllorna fulla med smörjan, fortfor Hölander. — Och till råga på olyckan steg fru Koivu in till vårt med en prisantriva av sin egen spiciella lagning. Tvärtom hade saken bort vara, i synnerhet då fru Koivu har matfriskt folk hos sej. Där bor ju en hel klunga utav det blivande prästerskapet. Nåja, och

vill det riktigt vara jäkligt, så har jag en vacker dag systerdöter här ifrån Porlom med en laddning på tio tolv rivor. Så nog kommer jag att få känna utav påsken så det förslår.

Valborgs klingande skratt avbröt Hölanders andragande.

Men gamla fru Evertson skakade tyst på huvudet och gick att uppsöka sin svärdotter i syrummet.

— Önskade farbror Hölander bli disponent för Sjuan om det gällde, frågade Carl Evertson nu rakt på sak.

— Disponent! Hur stor makt och talan har då en disponent?

— Låtsas farbror Hölander vara maktlysten?

— Jag låtsas inte. Jag är det. Inte för att herrarna ska tro, att jag därför är en sådan där Jeppe-figur, som det spektaklas med på tiatern. Nej då. Men makt och myndighet ska varje förman ha, annars är alltsammans bara narrspel. Si, jag är munarkist, ja jag är riktigt kejsarligt sinnad inne i själens grund.

— Hölander har rätt, och i lördag ska vi lagstifta och rösta hos fru Koivu så det håller, sade Evertson.

— Jag undrar bara om kvinnan ska kunna vara valbar också till den bifattningen, sade Hölander med skämtglimtar i ögonen.

— Mycke möjligt, skrattade Evertson.

— Naturligtvis, ropade Valborg, medan hon iyrigt handskades med memmrivan.

Hölander hade något mindre vackert på tungan, men han teg visligen.

— Adjö, mitt herrskap, till härnäst, var allt vad han sade och så försvann han.

I förstugan möttes Hölander av sin äkta hälft, som just stod i beråd att lyckliggöra Evertsons med en riva av sin utmärkta pomeransmemma.

— Si nu ska man tro att det räns och flygs, sade Hölander, men befattade sig inte vidare med saken.

Enligt förmodan hade fru Koivu vidtalat sin systerson, kandidat Ljungström, att hålla ett tal vid A. B. Sjuans första möte på lördagskvällen. Och Ljungström hade beredvilligt åtagit sig uppdraget: att predika var ju hans plikt och fröjd, varhelst och närhelst man kallade honom.

Salen var alltså iordningställd. De skrymmande krukväxterna hade makats åt sidan, extra stolar voro inställda här och där och på ett av borden tronade kaffeattiraljen.

De blivande aktionärerna infunno sig småningom under kvällens lopp, och församlingen tycktes bli nästan fulltalig.

Somliga familjer representerades av männen, somliga av hustrurna, somliga av vardera parten, beroende på maktförhållandena inom respektive familjer.

Evertsons företrädde av husfadern jämte

älsta sonen Carl, medan Sven skådespelarn, vars studieresa till Paris blivit uppskjuten på grund av penningknipa, infunnit sig så att säga på skoj. Eller anade han, att det inte endast var på teatrarna i Paris man fick skåda de mer eller mindre sanna uttrycken för människosjälarnas liv, utan att man kunde finna ett och annat guldkorn också i fru Koivus sal i Sjuan vid Lergränden.

Han satt emellertid och såg och hörde på.

Bestyrtsamt gick fru Koivu omkring i salen, överblickande församlingen. Endast fruarna Evertson fattades, den äldre såväl som den yngre och fru Kråkberg också.

Det var likväl på tiden att börja sammanträdet, och kandidat Ljungström steg in, hjärteglad och god att skåda.

Han presenterade sig med en vänlig bugning för de församlade, varpå han frimodigt uppstämde en andlig sång. Hans kamrater föllo in, och inom kort tonade sången fyllig och klar i salen.

Hölander hade slagit handflatorna mot knäna, beredd att höra på med jämnmod.

Detta var ju i alla fall en sak som hade sin övergång.

Inom femton minuter voro sångens nio verser genomsjungna, och i sinom tid var Ljungström också vid slutet av sitt andragande.

Med liv och själ hade han predikat över bibelordet: »Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt som därpå bygga.»

Detta var ett ord av skinande klarhet, en sanning, som verkligen var uppenbarad, men sällan anammad av människorna. Fåfängan, vinningslystnaden, egenkärleken var alltför ofta drivkraften för byggarna av andliga verk såväl som av materiella. Men därför uppförde man endast såpbubblor och skinande bländverk på sviktande grund. Ja, man rev ned, man byggde upp, man bildade föreningar, bostadsbolag, skolor, med ivriga händer och beräknande hjärnor. Men man saknade endast ett: kärleken till nästan, kärleken, som skulle bygga huset.

Hölander harklade sig. Han vände sig till skådespelar Evertson, som råkade sitta bredvid honom och sade så lågt han förmådde:

— Allt de där är jäkligt sant, men samma sak kan man säga kortare. Ta mej tusan, om jag sku få lov att prisangtera mej som en ny Moses, lämpad efter vår tid, sku jag bara klämma till med ett enda bud: Du skall icke fuska.

Sven Evertson nickade med ett gott leende.

— Si de där om kärleken kan nog vara bra, tillade Hölander, men det är inte mången som förstår sej på tocke.

Sven Evertson instämde glatt. Han höll just ett öga på Hölanderskan, som från andra sidan av salen satte kurs på gubben sin.

— Jess, vād den Ljungström ändå har för en tategåva. Han ger inte mycket efter sälligen avlidne Piponius i Porlom. — Men hör du Ferdinand, glöm nu sen inte att föreslå nya lås i tuppdörrarna, när du kommer i ordturen.

Hölanderskan seglade småmysande över till andra sidan av salen igen och slog sig ned vid fru Grönströms sida.

— Och ny har vi kaffebaus, ljud i det-

samma fru Koivus hjärtliga budskap till de församlade.

Men nu steg Hölander upp, talade och sade:

— Jag föreslår, att vi genast börjar med förhandlingarna. Här har redan skaklats bort tillräckligt av tiden. En hel timma har rullat in i den såbinämnda evigheten, och vi vet inte mera om Sjuans affärer än när vi kom. Herr Ville Evertson är god och tar fram häradshövdingens papper att vi får höra stadgarna och godkänna dem, såframt de duger till något. Och sen först, när papperen är klara, krymper vi hela Sjuan med kaffeslasket.

Hölanderskan blev röd i synen över sin makes respektlösa oartighet, och hon försökte bättra upp saken litet och sade:

— Herrskapet ska inte ta Hölander alldeles precis på orden. Han späder alltid på för mycket vid talet. Och vad han ordinerar om kaffedrickningen, menar han inte alls, för att han är själv en riktig kaffetratt.

— Tack du din kaffekaja, sade Hölander endast och bugade sig för sin äkta hälft. Men

så fick han syn på Ville Evertson, som med ögon och öron stod inbegripen i samspråk med fru Koivus vackra bror dotter vid bortre ändan av kaffebordet. Och utan vidare gick han och gav honom en kraftig dunk uppe på skuldran.

— Vi gör affärer nu, herr Evertson, sade han så lågt han förmådde. Nu passar det inte i stycket att bara stå och bliga in i himlarna de blå.

Skuldmedveten vände Evertson sig bort från den vackra flickan. Han kunde inte helt dölja sin sinnesberusning. Han började leta i fickorna, men hade svårt att strax få tag i de rätta papperen.

— Förlåt, bästa farbror Hölander, mumlade han. Si, man har sina obotliga svagheter.

I samma stund trädde fru Evertson den yngre in i salen. Hon bjöd till att göra sitt inträde så oförmärkt som möjligt, klädd som hon var i den blankfilade svarta alpäckakjolen och de bekväma men uttjänta skohämsorna.

Fru Koivu skyndade emellertid att väl-

komna henne på det hjärtligaste och tvang henne att taga plats i plyschsoffan uppe i högsätet.

Med en utomståendes allvarsblick överskådade fru Evertson en stund församlingen, varpå hon utan vidare tog upp sitt medförda sömnadsarbete.

Kvinnorna kastade blickar av beklagande och medömkan på den magra fru Evertson, som aldrig i världen fick ge sig någon rast, medan Evertson av de äldre kvinnorna bombarderades med synnerligen onda ögonkast.

Nästan harmfult såg Evertson bort på sin hustru, där hon i sin tysta undfallenhet satt som hans onda samvete utställt till allmänt påseende.

Emellertid hade han nu letat rätt på formuläret till stadgar för Sjuan och började uppläsningen som självskrivnen ordförande.

Den ena paragrafen godkändes efter den andra, och det gick som smort, ända tills orden lydde:

»Ej må någon aktieägare i sin bostad sådant väsen föra, att han stör sina grannar.»

Evertson frammumlade orden så hastigt

han förmådde, skuldmedveten som han var härvidlag. Men så gick han strax vidare i texten och läste ljudligt:

»Likväl må ingen hindras att inneha piano, grammofon, radio etc., etc.»

— Stopp, sade Hölander nu och slog handflatorna mot knäna. Ska vi inte stryka alla de där apparaterna. Har vi inte redan sju, åtta dibarn här i Sjuan. Och deras gråt och tandagnisslan är ingen änglasång. Nej bivare, råkar man höra den i sömnen, börjar man strax drömma om själva helvetet. Men vi ska inte vara baribariska. Härvelag kan vi alltid finna mildrande omständigheter. Det är ju ändå så att säga utan vett och vilja, som skrikhalsarna bifordras till världen. Men radioapparaterna, dem ska vi hugga.

Nu var det som hade Hölander kastat en brinnande sticka i krutdurken.

En skur av ord började hagla över honom, vassa ord, fula ord, ord till förmaning och upplysning. Både män och kvinnor bildade front mot Hölander. Hurra för radion! ropade man. Eläköön, eläköön! instämde Hir-

vonen, och i hans samhällsfientliga nuna lyste med ens ett drag av mildhet och glädje. Den beskedliga och lugna fru Koivu blev så ivrig och tilltagsen, att hon gick och ruskade om Hölander, frågande, om han inte visste, vilken Guds välsignelse radion var, då den tjänstgjorde som predikoförmedlare. Slaktarmästar Grönström åter, förmögen och pampig innehavare av en sju lampors apparat, ville endast ge Hölander rådet att själv skaffa sig en mottagare. Mera vetande skadade ingen.

Hölander strök sig om skägget och tittade en stund på fruarna och herrarna, som sutto i fru Koivus sal.

— Mitt herrskap, sade han, här nämndes ordet vetande. Nåväl, jag känner en skräddare som sög i sej så mycket både utrikes- och inrikesvetande genom radioluren, att han en vacker dag blev mindre vetande. Till sina gesällers fasa blev han tungomålstande och började klippa till byxor med ett ben och rockar med tre ärmar.

— Hölander tycker om att flöjta, inföll Virman småskrattande.

— Nej, nej, mitt herrskap, jag har alltid haft förkärlek för rama sanningen. Så också härvelag. Och ni kan ju bihålla er radioglädje i allsköns stillhet, men kom inte fram med såbinämnda högtalare. Åtminstone vill jag påpeka nödvändigheten av den bistämelsen, att gårdskarlsfolket i det nya bostadsbolaget skall vara radiofritt.

Tamejfan, höll jag inte på att mista mitt högra ben här på vårvintern, och det bara för radiatorolighetens skull.

Jag kommer hem från arbetet, spiknykter lörstås, och stiger in genom Sjuans port. Redan i portgången har jag känning utav en jäkla halka och har svårt att hålla balansen, och när jag väl hunnit till mitten av gårdsplanen, sätter jag en sådan rova, som jag ännu aldrig satt i mina dar.

Si, inte ett sandkorn var utstrött, fastän gårdsplanen var glatt som en skönåkningsbana.

Och när jag efter matchen klinkar in till gårdskarlsens, finner jag både frun och herrn sittande med lurarna för öronen och givande fan i allt vad sysslor heter.

Jag bamlar åt dem, ja, jag domderar riktigt ordentligt, men ingenting hjälper.

Halvfånigt småmysande sitter de bara och lyssnar medan de glor på mej som på bara luft.

— Va i helsike matas där i er nu, ryter jag till slut som ett lejon.

— Panamakanalen, viskar frun och skakar hyssjande med pekfingret åt mig som åt en barnunge. Och käringen ser ut som om en tusan till karl just tutade en kärleksförklaring i hennes öron.

Nå, jag blir alldeles blixtförbannad och börjar hålla riktigt ett sjudundrande fördrag, om huru vattenkanalerna ska grävas i Sjuan vid Lergränden.

En kanal ska börja under takrännan vid Evertsons kökstrappa, och den ska löpa förbi mangelstudörren och sluta i kloaken vid tuppdörren. En annan ska löpa utmed södra sidan av gårdsplanen och fortsätta genom portgången raka vägen till rännstenen ute i gränden. Och samtliga kanaler ska huggas tjugo centimeter djupa i isen, och de ska sopas och muddras och hållas rena, så

att vattnet vid blidväder håller sig inom bräddarna och inte svämmar över.

Där har ni projektilet, och si till att ni följer det. Och akta er för att flere gånger sätta oss ut på det hala och äventyra våra dyrbara såbinämnda extramiteter.

Sådant fördrag höll jag, men tror herrskapet att det bet på dem. Nej, inte ett dugg. Med hull och hår och med kropp och själ var de intrasslade i lurar och panamakanaler och kejsarfunderingar, och jag fick lov att tigande klinka ut igen.

Och därför frågar jag här: Är det inte förenligt med allas vår välfärd, att vi inför den bistämmelsen, att gårdskarlsfolket i Sjuan skall vara radiofritt?

Ingen i församlingen var emellertid med om att införa en dylik paragraf i stadgarna, nej, inte ens av sin maka fick Hölander medhåll i denna sak. Hölanderskan hade nämligen en söndag åhört predikan i Grönströms radio och blivit alldeles betagen i den underbara inrättningen. Det var ju rakt som ett Guds under, väl värt för alla att anammas med glädje.

Hölander var alltså ohjälpligt ensam om förslaget, och när man senare skred till val av disponent för Sjuan, föll han med sin radiokonservatism igenom valsållet som en tung sten.

Röstlapparna utvisade, att slaktarmästar Grönström var den utvalde och detta sannerligen i kraft av sin sju lampors radio.

Hölander tog saken med lugn, men hans ordningsälskande hjärta erfor dock en hemlig besvikelse. Så och så hade han velat ställa om det och det, så och så hade han velat ordna i Sjuan.

— Lycka till herr Grönström, sade han emellertid, och hurra för disponenten i radiobolaget Sjuan i Lergränden! — Men innan vi nu tar ihop med kaffeslasket, skulle jag ha något att säga aktionärerna: Fru Halm får inte jagas ur mangelgropen. Saken måste ordnas så, att hon allt framdeles får inneha rummen mot skälig hyra.

— Varför i all världen, kraxade lilla skräddar Byholm till. Det är väl inte meningen att göra Sjuan till en välgörenhetsinrättning. Mangellokalen kan gott hyras

ut för tre gånger större hyra än den fru Halm betalar.

En tvistefråga hade härmed åter blivit framkastad, och man talade för och emot saken, mest ändå emot.

Ville Evertson lade ridderligt sitt vägande ord för fru Halm, medan fru Koivu vädjade till pastor Ljungströms nyss hållna predikan om kärleken som skulle bygga huset.

Men då flertalet av aktionärerna utgjordes av affärsbegåvat folk, kunde man inte enas om saken.

Hölander kände likväl behov att ytterligare förklara sin ståndpunkt. — Herrskapet tror kanske, att jag härvelag inte har huvu på rätta stället. Men en sådan tro är ett misstag. Si, den stora ruljansen mår bäst av eftergifter smått folk emellan. Ju mer ni klämmer om penningpungen under näsan på er nödställda såbinämnda nästa, desto mer får ni satsa ut i skatter för fattighus, fängelser, asyler och allsköns ovärdig smörja som häftar vid människorna. Så att här är inte fråga om några känslor från min

sida, nej, det är bara rena sunda förnuftet som råder.

Hölander harklade sig och tillade: — Och nu sku jag be om kaffeslasket.

Fru Koivu var strax tillstädes, givmild och god mot alla. Som en sol lyste hennes ansikte både över goda och onda.

Och inom kort var där ett stimm och ett surr vid kaffebordet som på en marknad. Ordet var nu fritt, och kvinnorna hördes redan bruka det i full utsträckning. Nu kom man fram med allt vad man hade på hjärtat beträffande Sjuan och mera därtill.

Fru Grönström berättade någonting i förtroende för fru Hirvonen, någonting om Valla Evertson och Lasse Virman. Fru Virman hade själv berättat saken, och hon hade nästan gråtit över pojken sin, sin snälla pojke, som kunnat gå och förälska sig i den där Evertsonska odågan. Om två veckor skulle han vara fri från värnplikten och få återgå till sin kontorsplats vid skofabriken. Och allt hade varit gott och väl, om inte denna olycka varit. Ja, det hela var nästan

obegripligt, så stillsam och tillbakadragen gossen alltid varit.

Hölanderskan hade med ett öra snappat upp vad fru Grönström berättat, och hon var inte för sen att lämna bidrag till historien.

Hon skulle en afton gå ned i källarn efter lite vedstickor. Fullmånen sken över Sjuan, så att gårdsplanen såg ut som om den varit beströdd med silversand. Husväggarna var vita, taken var vita, ja, det såg lite lustigt och konstigt ut alltsammans, nästan som på teatern.

I tystnaden hördes då lite tissel och tassel från portgången, och när hon gick att förvissa sig om vad saken gällde, stod paret ifråga där och betedde sig som teaterspelare mitt för folks ögon.

Osedd slank hon ned i källaren, och genom den mörka gluggen lät hon Lasse höra en varnande röst:

— Är han då inte nöjd med ärret hon gav honom som barn? Vill han nödvändigtvis ha flere?

Och vet någon vad Lasse svarade. — Jo, jag vill ha tjugo.

— Ja, se sådana var karlfolken, när det gällde kärlek, sade fru Grönström med ett erfaret leende. Men en olycka skulle det bli av denna kärleksaffär, därom rådde intet tvivel.

Och nu drack man påtåren med smak och kläm på saken.

I det angränsande rummet satt Carl Evertson mitt i klungan av det blivande prästerskapet. Där talades om tro och tvivel, om frimodighet och försagdhet, om liv och lära, om allt det, som ständigt trängtade till djupare förklaring hos ordets förkunnare. »Alltid redo» var ett gott ord att pränta på de andligas fana. Tvivel och försagdhet måste alltid ge vika för tro och frimodighet.

Av sina trosförvanter blev också Carl Evertson just nu enträget uppmanad att gå ut i salen och avsluta mötet med ett tal. Men han nekade. Något tvekade inom honom, han visste ej vad.

Det visade sig emellertid, att aktionärerna ute i salen redde sig på egen hand.

Ville Evertson hade just intagit en elegant talarattityd. Den vänstra handens knogar stödde han mot bordskivan, medan den högra ledigt omslöt pappersrullen med stadgarna. Han varken hostade eller harklade eller gestikulerade, han endast log så att hela hans felfria tandrad lyste.

— Mitt herrskap, sade han. — Bostadsaktiebolaget Sjuan i Lergränden är således en verklighet, och jag tror, att vi aktionärer äro ganska nöjda med saken. Vi äro nu herrar på täppan var i sin stad, och med fröjd eller sorg, allt efter vars och ens sinne, kunna vi fortsätta livet i jämmerdalen. Enligt stadgarna få vi alltså behålla våra glädjeapparater av vad slag de vara må, och jag kan inte finna denna bestämmelse annat än förnuftig. Det förnuftiga ska vi nämligen högakta, så oförnuftiga vi tilläventyrs än kunna vara var på sitt håll. Kanske det också hörde till saken att nämna några ord om sämjan som ger rum och skapar trevnad

bland grannar, men då hamnade jag ju in i alldeles galen tunna för mitt vidkommande.

Därför har jag äran att härvid lämna ordet åt pastorerna.

— Stopp, sade Hölander och slog handflatorna mot knäna. — Ordet har bigagnats här redan alldeles över förmåga. Vi är tydligen oförfalskade republikaner och syndare allesammans, pastorerna inbigripna.

Men låt oss sen bara lossa på penningpungens band lika lätt som på tungans, när raterna ska bitalas. Och låt oss alla vippa en skärv till exempel åt änkan Halm, så hon kunde få stanna i gropen. Va sa? Vem mumlar? Är Byholm framme igen med sin välgörenhetsinrättning? Det är ett jäkligt fult ord, vet Byholm, passligt att läspa fram bland sysslolösa människor, men opassande att nämna bland bildat arbetsfolk.

Nåväl, mitt herrskap. För moralpredikningar av varje slag kan vi gott slå dövörat till, för att hellre lyssna en smula på vårt eget jag, när det någongång råkar vara tyst omkring oss. Ni förstår vad jag menar?

Eller måste jag här sist och slutligen ro fram med ordet: Samvete.

Hölander steg upp och gick sin väg.

Kort därpå bröt också den övriga församlingen upp, lämnande salen under mummel och livligt prat.

Hölanders låg redan till kojs i sin breda sänglave.

Mot vanligheten fick Hölander emellertid inte strax tag i sömnen, utan han låg där klarvaken och lyssnade och funderade.

Grannarna hördes prata och stoja både till höger och vänster, ända från Evertsons i gatbyggnaden hördes oljud. Hölander förmodade att det där snart skulle gå till handgripligheter, vilken förmodan han lågmält delgav sin maka.

Denna var emellertid så kaputt efter bolagsmötet, att hon just inte orkade annat än gäspa och jaka till allt vad maken yttrade om ett och annat.

För resten begrep hon honom inte riktigt i kväll. Han räknade och mumlade och räknade igen, men tycktes inte komma på det klara med sina affärer.

— Varför ska du ligga där och anstränga dej med huvudräkning? Får du inte papper och penna i näven på dej, sade Hölanderskan slutligen otåligt.

Hölander blinkade inte ens på ögonlocken. Han fortsatte med sin huvudräkning.

— Måste jag opp ur varma sängen, bara för din envishets skull. Var har du pennan? Du ställer så till, att jag blir utan sömn för hela natten.

— Hör du Karolina, huru mycket har vi inne på Sparbanken?

— Nej vet du Ferdinand, det är sovdags nu, fnös Hölanderskan och rullade in sig i täcket på den fason, att Hölander stackarn höll på att bli alldeles naken.

— Äcke de tjugotusen, sade Hölander och drog på täcket en smula också för sin räkning.

— Tjugotusen, nåja. Och den saken vet du väl utan att fråga.

— Jag ämnar låna ut lite åt en nödställd människa.

Hölanderskan lättade ögonblickligen på täcket och satte sig upprätt i sängen.

— Låna ut! Är du vriden, karl? Låna ut, vad man med svett och möda skrapat ihop och kanske inte få igen en penni. Nej, den dumheten görs inte så länge jag finns till.

— Du vill således se Halmskan vräkt ur gropan med födekroken med sej.

— Va i Herrans namn har du med fru Halm att skaffa. Var och en ska väl sköta sina egna födekrokar. Ja, jag begriper för resten inte på vad slags krok du har nappat beträffande fru Halm.

— På det rena sunnda förnuftets krok, svarade Hölander allvarligt road.

— Ett sådant förnuft ger jag inte mycket för. Skulle du få råda, vore vi snart på bar backe. Och vad fru Halm beträffar så har hon tidigare sett rikedom och goda dagar i sitt liv och får nu pröva på sorg och fattigdom. Det är Herrens tuktan som nu träffar henne.

— Skyll på Herren, sade Hölander.

— Ja, med dej gudlösing, lönar det sig inte att tala om himmelska ting, sade Hö-

landerskan, snodde täcket om skuldran och lade sig ånyo.

— Varför inte? Kom du an bara. Jag är klarvaken.

— Håll mun på dej och sov. Klockan går ju till ett.

— Låt den gå vart den vill. Men hur har du läst katjäsen, Karolina.

— Kanske du ska ställa till läsförhör här mitt i natten, din tok. Men si nu får du allt lov att vänta tills i morgon bitti. Och ska jag inte lova att efter tredje kaffekoppen läsa opp buden med vad är det utantill. Och du ska få si, att det går som ett rinnande vatten. Jag är inte för ro skull framläst hos saligen avlidne Piponius i Porlom.

— Jag vet, jag vet, att du hör till de skriftlärda, Karolina. Men hur står det i Skriften, att man ska bite sig, när någon vill låna av en?

— I Skriften står så mycket som går över människans förstånd.

— Si, där har vi det. Du bikänner alltså, Karolina, att du är bigåvad med ett klent förstånd.

— Vill du ha mej arg, Ferdinand, eller vill du tiga nu på ögonblicket! Och svara mig på eviga minuten: Va har du riktigt förslags kolurum med fru Halm. Tror du inte jag har fått nys om kaffekilon du gav henne till namnsdagsgåva. Inte för att fru Halm har sagt något, men jag har tagit reda på saken i butiken.

Hölander låg tyst och tittade upp i taket, där majnattsskymningen låg som en trollrök över rummet. Han kände sig inte särdeles road längre, och han började tala långsamt som till sig själv.

— Något såbinämmt innehåll ska människan väl ändå ha i sitt liv och leverne, och jag bikänner mej som det rena sunda förnuftets biundrare och anhängare. Och att hjälpa om man kan, där hjälp bihövs, det är förnuftigt. Somliga har sin riljon, sin kommunism, sin sossjalisism, men min trosbikännelse är utan namn. Jag kan inte uttolka den i ord, men den finns inne i mig, i min kropp eller min själ, fanken vet hur jag ska binämna det. Si, jag vill klarhet, jag vill rättrådighet, ja ta-mejfan, jag vill, jag vill godhet. Just så.

Hölanderskan låg och sneglade på gubben sin.

— Vet du Ferdinand, du har alla tider skovvis haft ditt fåniga prat för dej, men nu börjar du bli alldeles vriden.

Hölander låg fortfarande och såg upp i taket.

— De ä lessamt, Karolina, sade han långsamt, men vi har aldrig kunnat följas åt i den såbinämnda tankens värld. Där gick din födelsistjärna säkert opp på annan ort än min.

— Nej, nu börjar du prälla så man kan bli rädd för dej, sade Hölanderskan och svängde ryggen åt gubben. — Var sku din födelsestjärna gått opp, om inte i Porlom, liksom min.

Stillatigande lade Hölander sig på sidan med ryggen vänd mot makans rygg.

— I Porlom ja, mumlade han. Och nu ville han sova och intet annat.

Den gamla rönnen på Sjuans gårdsplan stod översållad av duniga vita blommor, vilkas doft om kvällarna kunde förnimmas långt utöver Lergränden.

Det hände därför ofta, att en främling sakta gick in genom porten och stod en stund och betraktade det blommande trädet. Och det hände också, att Hölander råkade sitta ute på sin trappa och säga till främlingen:

— Åja, de ä ett trä som håller ti sis på. Och jäkligt fint ä de ti snusa på också.

Nu var det emellertid fråga om liv eller död för trädet bland folket i Sjuan. Rönnen utestängde nämligen solen för Virmans, den var ständigt i vägen för fru Grönström, när hon skulle draga torkrepen över gårdsplanen, gamla fru Evertson tyckte att den skräpade alldeles fasligt, när blommen föll, medan skräddar Byholm menade, att man

gott kunde göra en kvarts famn ved av trädet. Han hade redan flerfaldiga gånger erbjudit sig att kvista och såga av det, men på villkor att han fick veden.

En afton höllo rännens fiender rådsmöte ute på gården.

Somliga menade, att man endast skulle kvista trädet och låta stammen stå kvar. Men gamla fru Evertson sade strax ifrån, att detta skulle bli rysligt fult, och därtill skulle ju stammen strax slå nya skott igen. Fru Hirvonen yrkade bestämt på, att man endast skulle hugga bort de mest skymmande grenarna, medan fru Grönström, som snart skulle ha stortvätt, varmt talade för trädets förgörande. Och Kråkbergskan instämde. Det var ju alldeles nödvändigt att få mera sol och utrymme för byktorkningen.

Fru Evertson den yngre, som satt och surrade på symaskinen vid sitt öppna fönster, tillropades och uppmanades att yttra sin mening om saken.

Hon stannade maskinen, och hennes bleka och beskedliga ansikte blev synligt ett tag.

Ja, för henne fick man gärna göra vad

man ville med trädet. Men hennes man var inte hemma och ingen av barnen heller, så hon kunde alls ingenting bestämma i saken.

Och hennes ansikte försvann bakom florsgardinen, och hon hördes strax sätta maskinen i gång igen.

Alltså fick Byholm lov att hämta såg och yxa från källarn.

Men någon hördes yttra något om Hölanders.

Hölanders tycktes emellertid vara utgångna och skulle därför få nöja sig med de närvarandes beslut.

Och Byholm var kvickare än vanligt i vändningarna, och där stod han redan och spottade i nävarna för att med kraft kunna sätta yxan till trädets rot.

— De sku kanske tåla vara större och starkare kar än Byholm till detta göra, sade gårdskarlstustrun.

— Å vet hut, käring, sade Byholm och gav hastigt en högre lyftning åt sina hasande byxor.

— Aj, aj, Pyholm, va Pyholm tänker, ropade fru Koivu från sin kökstrappa. —

Var ska alla små våklarna sen sjunger om våren?

— Håll opp Byholm, vänta, vi måste höra Hölanders mening om saken. Han kommer just. Jag hör hans röst i portgången, sade fru Hirvonen.

Intet ont anande stego Hölander och Hölanderskan in på hemgården. De tycktes komma från bastun, rosiga och röda, med var sin våta lövkvast under armen.

Hölander var lite matt efter bastonaden, men steg likväl rakt fram till platsen för sammanträdet.

Han bara teg och såg på församlingen, och församlingen såg på honom tillbaka.

— Nu hugger jag, sade Byholm och tog till yxan.

— Och jag mä, sade Hölander och rappade Byholm på örat med den våta kvasten, så löven flögo.

Hölanderskan blev om möjligt ännu rödare i synen än hon varit över makens beteende, och hon gick och drog honom i rockskörtet.

— Ä du riktigt rysker. Skäll hur mycke du vill, men rör inte.

Byholm stod och plockade bort klibbiga löv från ansiktet som plåsterlappar. — Satans hund, mumlade han.

— Ursäkta mej, sade Hölander. — Jag biskänner att jag förhastat mej. Men va i helstike kunde jag annat.

— Hölander vill höra, hur tipporna sjunger, liksom fru Koivu, sade Byholm, som nu var något så när putsad och klar i ansiktet.

— Alldeles, alldeles, sade Hölander. Och sparvsången är den allra finaste, inte sant mitt herrskap.

— God afton, god afton, gott folk.

Ville Evertson stod helt oförmodat mitt bland de församlade.

— Si på, herr Evertson kommer säkert raka vägen från den såbinämnda kulturvaggan, sade Hölander och lyfte på hatten.

— Rätt gissat, svarade Evertson skratande.

— Visste jag inte det. Han ser så förbaskat vällullad och bildad ut.

Hölanderskan knuffade till maken med armbågen. — Du pratar igen som den som är från vettet. Folk skrattar ut dej.

Men Hölander var inte mottaglig för makans lärdomar.

— Här har just försiggått en liten såbi-nämnd episod, sade han till Evertson.

— Ja, jag märker, att något varit i görningen, sade Evertsen intresserad.

— Kära Ville, inföll gamla fru Evertson, vill inte också du att vi ska hugga ner rönnen. Den bara skräpar och ostädar gårdsplanen.

— Hugga ner rönnen? Rönnen som är Sjuans prydnad. Nej, mor lilla, det vill jag inte.

— Vill du inte? Fru Evertson såg något förvånad upp på sin son. Men hon trodde på honom lika fast som på Gud, och nu fann hon trädet vackert, också hon.

I harmen yrkade Byholm nu på omröstning i saken bland aktieägarna.

Men kvinnorna var utleda på allt vad röstande hette. De menade, att de fått draga tillräckligt sträck och strån till de politiska

myrstackarna. Och för resten var de nu inte alldeles oberörda av Hölanders och Evertsons bestämda uppträdande.

— Jag märker att ni sansat er, mina fruar. Men hur är det med Byholm? Håller han ännu på omröstning?

— Nej, men jag håller på att Hölander skaffar sej kjolar, och att han sätter sig med fru Koivu under rönnen och njuter fågel-sång.

— Vill Byholm sträcka till med en krinolin så ska vi tamejfan ställa till en jädrans kostymbal i Sjuan. Jag blir madammen Schang Schäng och Byholm min kavaljer. Men då måste Byholm också ro ut med pengar till skjorta åt sej, till en sådan skjorta, som har både ärmar och rygg. Då gillar jag inte det där kluddiga morgonbladet han nu står i.

Kvinnorna drogo på smilbanden och Evertson log så att hela hans vackra tandrad lyste under den mörka stubbmustaschen.

Men Hölanderskan var inte glad att skåda.

— In med dej Ferdinand, sade hon och

knyckte maken i rockskörtet, så det brakade i sömmarna.

Hölander såg likväl inte ens bakom sig ett tag.

— Åja, herr Evertson, sade han, vi kan gott gå och lägga oss på vår livräddningsbragd. Bilöningsmedaljen har vi i själva rönnsens brudalika skönhet. Inte för att jag precis bigriper mej på skönhet, men det rena sunnda förnuftet säger, att rönnen ska få leva och stå kvar i Sjuan.

Hos Evertsons var rullgardinerna redan nerdragna, och Hölanders hördes nyss skjuta regeln på förstudörren.

Det var nattyst på gårdsplanen, inte ens en katt rörde sig där ute.

Sakta öppnade fru Halm mangelstudörren och slog sig ned på den låga tröskeln.

Hon satt där i stillheten, lågt ner invid marken, vilande armarna efter dagens arbete.

Nyss hörde hon, vad ont man ville göra den gamla rönnen, och hon såg på trädet med en suck. Hon hade ingen talan i denna

sak, hon var ju endast en hyresgäst, som kanske snart skulle få dra från gården med sin mangel. Och hon kände sig liksom släkt med det ensamma trädet, och hon såg på det med varm och skyddande blick.

Marken var torr och varm som mitt i högsommarn, det märktes att intet regn fallit på veckor.

Fru Halm gick in efter ett ämbar, steg barfota bort till vattenposten och bar så tyst, så tyst att ingen skulle vakna, friskt vatten till det törstande trädets rot.

Och just när fru Halm hunnit ner i sin grop igen, dansade Valborg Evertson i sin vita kappa in på gården arm i arm med en gosse.

Fru Halm försökte glo både från mangelstufönstret och kammarfönstret och genom dörrgläntan, men hon blev inte riktigt säker på om gossen var Lasse Virman, eller om det var någon annan.

Hon såg endast, huru de lekande skakade om trädet, så att de insveptes i ett vitt regn. Och hon hörde huru Valborg skrattade.

På midsommaraftonen var Sjuan nästan avfolkad redan vid sextiden.

Hos Evertsons hade det varit tomt och stilla alltsen middagen. Själva fru Evertson hade kastat ett skynke över maskinen och lättat på foten. Hölanderskan hade sett, huru hon och dottern Viva skyndade i väg med paket och bakelseaskar. Och Hölanderskan var alldeles säker på, att de foro ut till fru Evertsons bror, som hade egen sommarvilla i Storböle.

Evertson själv var på tjänsteresa, och det var rätt och gott åt den kanaljen, tyckte Hölanderskan. Det var bra, att åtminstone en storfriare hölls i tyglarna på Johanneaftonen.

Hölanderskan visste också att unga magister Evertson for ut till sin kristliga förenings sommarhem, och att skådespelarn var

ute på seglats till Åland. Ja, hon hade reda på allt och alla i Sjuan.

Men så hade hon också en ypperlig utsikt från sitt fönster och från trappan likaså. Ingenting undgick hennes öga.

Hon hade sett gårdskarlens fara ut med ungar och pick och pack. Hon visste att Hirvonens var borta, och att Byholm var borta, och att hos Grönströms endast han och hon var hemma. Och det var möjligt, att de skulle stanna hemma: Grönström hade ju varit lite skral hela sista veckan.

Och fru Koivu sen! Hon mojade sig som bäst hos släktingarna i Hollola. Ja, så gjorde den som inte behövde räkna fyrkarna.

Hölanderskan suckade litet. Nåja, varför hade inte också de kunnat göra ett skutt till Porlom, om gubben varit litet medgörligare. Men det var inte att få den tvärviggen ur fläcken, då han inte ville det. Och vad skulle släkten menat, om hon kommit dit ensam.

Visserligen hade det varit utgifter för en sådan resa. Inte hade man kunnat fara dit tomhänt. Amalia var van att få sin kaffe-

påse, och pojklortarna tittade ju rakt igenom en, om det inte vankades lakritspipor och karameller. Och roligt var det ju alltid att föra något med sej, om kassan bara räckte. Men landsboarna var verkligen sådana, att de menade, att stassfolket hittade sina pengar på gatan.

Men si där! Är det inte fru Grönström i sin nya johanneblåsa, som stiger i väg över gårdsplanen. Och en sådan gräsgrön hatt hon köpt sig, gamla mänskan!

Hölanderskan skyndade ut på trappan.

— Ska det bära i väg till holmen nu?

— Ja, jag måste ut, jag kan inte sitta inne, fastän gubben ligger sjuk. Nå, det är ingenting farligt för resten. — Kom med, fru Hölander.

Hölanderskan fick en verklig oro i kroppen, och hon såg bort på gubben sin, där han satt på bänken under rönnen och läste tidning.

— Hallå Ferdinand, jag far ut med fru Grönström.

Hölander sköt upp glasögonen i pannan och lade ned tidningen.

— Far ni till Mässholmen?

— Kanske.

Hölanderskan hade i hast skrapat ihop litet matsäck med sig i en kasse.

— Där inne har du sill och potatis, och fårbogen hittar du i skafferiet. Pannkakan tog jag med mig, den duger ändå inte åt dig.

— Far i väg, sade Hölander, satte glasögonen på sin rätta plats och tog till tidningen igen.

— Vad spår de om väderleken i tidningen, frågade fru Grönström.

— Nå, mitrologen säger ungefär, att blir det inte vackert, så blir det fult, men enligt mina fotknölar är vi inte långtifrån syndafloden. De har riktigt själva maximum i sej i dag.

— Det sticker litet i mina tår också, sade Hölanderskan, men vi far nu ändå.

Och i nästa minut var Hölander ensam i frid och ro med sin tidning.

Han satt fördjupad i parlamentarikerkongressen. Han ville redogöra för sig, vad här riktigt var fråga om, och han kom till den slutsatsen, att det endast var en sam-

ling yrkespratare, som kommit tillsammans för att prata om, huru de skulle prata. Och det åts och det dracks med hornmusik, och det var ett fasligt behej om den saken.

Han gick vidare i texten, hoppade över bilolyckorna, gick hastigt genom knivhuggningarna och hamnade så in på trettonde allmänna nykterhetskongressen.

Jaha, detta var igen en förening bistämda människor, som ville bistämman, att alla andra sku vara lika bistämda som de själva.

Hölander tog sig en grundlig funderare.

Men si, vilja var ett och kunna ett annat, och människornas sinnen gick inte att leda såsom vattubäckar, om man också stod där i dagatal och pratade sju stugor fulla.

Han vände bladet och läste en stund igen.

Si där ja, det var en kossa det, som söp ihjäl sej, när hon kom över en spritkanister i skogen. Och det råkade dessutom vara en herrgårdsko med höga stamboksanor. Tio liter hade hon pumpat i sej, den rackarn. Om det nu sen är sant. Det flöjtas så mycket i tidningarna, obiroende av om man är i rötet eller inte.

Åhå! Första allmänna gårdsägarkongressen öppnas högtidligt i morgon under skydd av statsöverhuvudet. Gårdsägare! Ja, det är en titel som håller. Åtminstone så länge den inte går i putten till följd av jordbävningar och rivolutioner. — Men va i helsike ska också gårdsägarna kongruessa och ragassa för? Jaha, här står det skrivet svart på vitt:

»På grund av de tryckande förhållanden under vilka gårdsägarna nödgas utöva sina rättmätiga förehavanden, har det bland landets gårdsägare uppstått ett livligt behov att komma tillsammans för att dryfta sina gemensamma angelägenheter, i och för bevarandet av sina hävdvunna fri- och rättigheter.»

Hölander flyttade glasögonen upp i pannan och vilade ögonen en stund.

Jo jo, bihov, bihov, det har alla. Men tur har man ändå här i världen, att man inte är satt till gårdsägare mer än till husbihov. —

— Goafton, Hölander. Trevlig midsommar.

Fru Halm kom sakta och slog sig ned bredvid Hölander på bänken under rönnen.

— Det är varmt och vackert alltjämt.

— Åja, fru Halm. Men enligt mina knölar har vi snart att vänta stora regnbad.

— Ja, marken behöver vatten, den är torr så det ekar under fötterna.

— Den är så, jo.

Hölander vek ihop tidningen.

— Dom kongruessar bara. Tigningen är full med gubbar från alla håll och kanter.

— Snart ska väl världens alla timmermän hålla kongfirans. Och då går ja mä. Bara på skälmstyck, för tusan, eller det vill säja: Jag tar pipsnuggan mä och håller truten.

Fru Halm satt och vek ned sina uppkavlade klänningsärmar. Hon hade putsat och städat och dammat, och allt var redo där nere i mangelgropen. Kanske hon redan denna kväll skulle få återse sin son.

Hon slätade nervöst sitt förkläde, hon hade ett djupt behov att tala med någon om det som nu uppfyllde hennes sinne. Och just med Hölander hade hon velat tala, med Hölander, som aldrig med ett ord vidrört sa-

ken. Hon visste blott inte, huru hon skulle ställa sina ord.

— Och fru Halm ämnar sej inte heller ut på Johannenöje, sade Hölander.

— Jag? Nej. För mig finns intet nöje mer i denna världen. Jag har haft en alltför stor sorg.

— Sissåå. Men sorgen ska väl en gång ta slut, vet jag, sade Hölander och började tända sin pipa.

— Man vet inte. Jag vågar ingenting hoppas. Fängelset härjar ofta ett människohjärta.

— Man är aldrig säker. Men varför ska vi precis måla fan på väggen härvelag.

— Om han blott kunde få något arbete. Någon kanslitjänst får han inte numera.

— Nå, det reder sig väl. Hjälper inte annat, skickar vi honom till Amerika.

Fru Halm log litet, men det suckade inom henne. Nej, bort fick han inte fara, hon ville behålla honom hos sig. Hon hade ju ingen annan i världen. Och innerst hoppades hon ännu allt, hon trodde allt. Ja, han skulle repa sig och växa som ett ungt kvistat träd.

Men detta var hennes allra innersta och hemligaste tanke.

— Si bara, hur där stiger opp moln i öster, riktiga blymoln, sade Hölander.

— Javisst, det kommer att skvala redan i natt, tillade fru Halm.

Ännu länge sutto de på bänken under rönnen. De sutto tysta långa stunder, halvt fundersamma, halvt lyssnande till en harmonikas knirrande ljud från någon längre bort belägen gård i Lergränden.

De hörde raketer smattra och smälla, de hörde biltjut och båtars tutande. Ja, det var fulltonig midsommarafton.

Någon hördes raskt stiga in genom porten, och där stod Ville Evertson redan mitt framför dem och gjorde honnör.

— Så idylliskt, mitt herrskap, brukar våran Sven säja, sade Evertson.

— Ja alldeles precis som i ungdomens vår, menade Hölander, sneglande på fru Halm.

Evertson skrattade.

— Nå i kväll blir herr Evertson som en

irimit i sitt hus. De ha rest i väg hela slurven, frun inbiräknad.

— Åh, lycka till. Jag reser också, sade Evertson. Och med de vigilantaste steg i världen skyndade han in att putsa upp sig.

Hölander och fru Halm växlade en talande blick angående Evertson.

Men nu tyckte fru Halm alldeles, att en regndroppe redan knäppte henne på handen. Javisst, där föll en droppe till, och en till, ja, huru många som helst.

— Hölander är god väderleksprofet, sade hon.

Hölander såg riktigt nöjd ut med sig själv.

— Ja, jag märker, att det läcker in här i lövhyddan, sade han. Tur, att man inte har långt till fjäderholmen.

Hölander och fru Halm önskade varandra en god natt och gingo var och en till sitt.

Och i nästa minut öste regnet ner, så det fräste i den gamla rönnen.

Hölander hade redan sovit ett skutt, då han väcktes av ett väldigt slammer på ytterdörren.

Yrvaken satte han sig upp i sängen. Käringen hade förstås glömt att ta nyckel med sig.

Han svor och domderade och skyndade lagom att öppna.

— Si det räcker då från a till o för dej att öppna en dörrhake, fräste Hölanderskan, där hon stod ute på stentrappan som en ur sjön uppdragen häxa.

— Trevlig Johanne! brummade Hölander.

— Jag tycker du åtminstone borde ha vett att tiga, fnös Hölanderskan och smet in som en vessla förbi sin lindrigt klädda make.

Denne passade emellertid på tillfället och tittade ut på gårdsplanen ett tag.

Och där ute var det riktigt kapplöpning till hemdörrarna undan det smattrande regnet.

Endast brudaparet Valla och Lasse steg otroligt långsamt in genom porten.

O kors för tusan, de pussades ju just in-
under paraplyen!

Hölander drog sig tillbaka och fällde re-
geln på förstudörren.

På sängkanten satt Hölanderskan redan
iklädd torrt linne och torra strumpor. Men
för övrigt var hon inte glad att skåda.

— Jag tror du blev våt in på bara skin-
net, vågade Hölander framkasta.

— Tig, sade Hölanderskan med gråten i
halsen.

— Jag känner mig hungrig, Karolina.
Har du någonting kvar utav pannkakan?

— Den kan du gå och fiska opp i sjön
invid Mässholmen.

— I sjön?

— Ja just. Och där höll också jag på att
få min sista stund, sade Hölanderskan. Och
nu grät hon.

— Där har du för ditt rännande.

— Låt bli att skälla till på köpet.

— Vem fiskade opp dej, frågade Hölan-
der, där han halvnaken stod och blandade

ihop en mixtura-simplex-grogg åt den huttande maken.

— Fru Grönströms svåger, som var den enda spiknyktra bland kararna.

— Var det på djupt vatten?

— Neej, det var alldeles invid stranden av Mässholmen. Men när jag hamnade i vattnet, låg jag där som en sill och slapp inte ur fläcken med egna krafter. Fru Grönström blev inte våt mer än om fötterna. Det hade inte hänt någonting alls, om inte en av pojarna tappat harmonikan i sjön. Det var han, den otäckingen, som fick båten att kantra, när han sku rädda speliverket.

— Slå i dej groggen här nu bara, sade Hölander.

— Vad är det för hästkurer du kommer med.

Hölanderskan grimaserade, men tömde koppen till botten.

Varpå man gick till kojs.

Men Hölanderskan hade ännu mycket på hjärtat och kunde inte tåga.

— Om du varit medgörligare, och vi hade farit till Porlom, sku detta varit ogjort. —

Min hemby med Bakängen och stranden och rönnen invid ladan kom så livslevande för mej, att jag måste ut i det gröna. Det kunde ej hjälpas.

— En precis lika vacker ränn har vi här ute på gården som rönnen vid ängsladan i Porlom. Man ska inte ränna över ån efter vatten, såsom du gjorde.

Här satt jag med fru Halm under trä't, och här höll vi Johanne, och vatten fick vi på vår kvarn alldeles till husbihov.

Hölanderskan rörde på sig som hade hon blivit stucken med nål.

— Såå, du hade kulorum med fru Halm igen. Vet hut! Jag säger inte vidare.

— Inte jag heller.

I boningsrummet bakom mangelstugan satt fru Halm i väntan och vaka.

Varje minut tyckte hon sig höra ett sakta knaprande på fönstret eller mangelstudören, Gunnars kännpaka knaprande.

Hon hade bäddat åt honom på sofflocket och skarvat med trästolarna såsom det behövdes. Han var ju så välsignat lång, varken bolster eller lakan ville räcka till för honom.

Hon gick och pöste upp fjäderkudden ännu en gång, hon slätade och ställde om lakanen, hon prövade och kände om stolarna stod riktigt stadigt under trälocket. Nu skulle han ha det gott att sova, ja, riktigt gott.

På bordet stod tekannan iklädd dubbla yllevärmare, där fanns Gunnars sura favoritskorpor, salt kött och ost.

Men sockret hade hon ju glömt! Ja, hon var alldeles konfys hela dagen.

I stället för skåpdörren öppnade hon också nu byrålådan och fick här syn på Gunnars vita mössa. Hon tog mössan i handen, blåste bort ett obefintligt dammkorn och lade den varsamt tillbaka i lådan. Ja, huru hade hon inte stretat och strävat, för att han skulle nå fram till sin examen. Och den olycksaliga platsen som strax bjöds honom, och kamraten och de förbannade pengarna som lågo framme rakt till hands för dem. Ja, detta hade hon sagt sig tusende gånger under nio långa månader.

Men nu var straffet överståndet, men fläcken var kvar, fläcken, som man inte kunde tvätta bort, huru man än tänkte hit eller dit. Ja, också detta hade hon ju sagt sig tusende gånger, och aldrig kom hon ifrån det.

Men nu skulle hon ju fylla socker i skålen.

När bordet så var färdigt gick hon och lade sig fullklädd på sängen bakom skärmen. Alltför länge kunde det inte dröja numera, förrän han var hemma. Klockan gick ju till två.

Säkert gick han nu omkring där ute, väntande tills det blev alldeles tyst i gården, så att inga nyfikna blickar skulle träffa honom. Och det var nog bäst på det viset. Måne han magrat mycket? Ja, huru såg han ut?

Nu tyckte hon sig höra något igen, och hon satte sig upp och lyssnade.

Nej, det var ju ingenting. Det var kanske något som knäppte i mangeln, som stannat ojämnt.

Nu sov alla i gården. Var kunde han dröja?

Kanske det var bättre att gå ut och vandra i gränden. Sova kunde hon ju ändå inte.

Beslutsamt svepte hon en duk om skulderna och gick ut genom mangelstugan.

Hon öppnade dörren.

Och det svartnade för hennes ögon, och tröskeln kändes gunga under hennes fötter.

Vad såg hon?

Där låg hennes son med huvudet mot stentrappan. Han låg alldeles som en död.

Hon skyndade att tända ljuset i mangelstugan. Vad hade hänt? Hon kunde inte tänka. Hon skyndade tillbaka ut.

Ljusskenet från mangelstugan föll rakt på hans ansikte. Hon lyfte upp hans huvud mot sitt bröst och kallade honom vid namn, viskande, ropande. Men han öppnade ej ögonen, och det tycktes vara så märkvärdigt stilla i hans bröst. Kunde det vara döden? Kunde det vara döden? Ett skrubsår blödde litet vid vänstra tinningen.

Hon försökte lyfta upp honom, hon ville bära in honom, hon uppbjöd alla sina krafter.

Men hon förmådde inte.

Vad var nu att göra?

Hon skyndade först att hämta fjäderkudden och lade den under hans huvud. Men vem skulle hon nu kalla på?

Magister Evertson? Men Evertsons voro ju borta allesammans. Och Hölanders sov just den bästa midnattssömn. Men Hölanders måste hon väcka och knacka på hos. Ja nu hjälpte ingenting annat. Hon måste gå till Hölanders och bulta på. — —

Yrvaken satte Hölander sig upp i sängen och brummade. — Det var då rakt bisatt, att

man inte hade husfred ens på Johannennatten.

Hölander knyckte till maken i den meningen, att det nu kunde vara hennes tur att stiga opp och se efter vad som stod på.

— Jag går ingenstans, fräste Hölanderskan. — Det är naturligtvis Evertsons som slåss så att de behöver hjälp. Den karlen borde inte ha annat än ett kok stryk. Slät och hövlig är den kanaljen mot främmant folk, och så lever han om som turken i eget hus. — Men nu knackar det igen alldeles som gällde det livet. Gå nu i Jessu namn ut och se efter vad som står på. Du är ju karl, vet jag.

— Fananamma, sade Hölander i det han nappade byxorna från sänggaveln. — Sku Evertson inte vara en så bihaglig karl som han är, sku jag inte röra en fena härvelag. Men jag måste tamejtusan gå se efter, att kvinnfolken hans inte klöser ögonen ur honom. — Men nog säger jag det, att Sjuan börjar bli ett vertikabelt getingbo. Man har inte ro här mer varken natt eller dag. Grön-

ström är en ynkrygg till disponent ska jag säja.

— Gå nu redan och stå inte där och prälla,

— Nå jag ska väl ha remmen med puukokniven om livet också. Biväpnad ska man vara i livsens alla olika momanger.

— Packa dej i väg nu Ferdinand, och stå inte där och spektakla. När allt kommer omkring kan det vara Amalia eller någon annan från Porlom som kommit till stan för att fira Johanne och villat sig på spårvagnar och Gud vet vad.

Hölander trumfade till kammardörren efter sig, så att vaserna hoppade uppe på klaffbyrån.

— Oj förlåt ursäkta, bästa fru Halm. Hölander bugade sig ödmjukt. — Jag kunde inte veta att det var fru Halm. — Men vad står på?

— Skynda Hölander! Kom och hjälp mig.

När Hölander kom fram till mangelstuddörren, fattade han strax vad som hänt.

— Är det så här, sade han endast, lade

händerna på ryggen och betraktade den döde.

— Inte är han död, Hölander. Fru Halm stod med händerna i kors och såg upp på Hölander som på en gud.

— Vi ska bära in honom, sade Hölander sakta.

Och han lyfte upp den döde från stentrappan som man lyfter upp ett barn, som somnat på golvet om kvällen. Och han bar in honom i det smala boningsrummet bakom mangelstugan och lade ned honom på bädden, som var redd på sofflocket och skarvad med trästolarna.

Och fru Halm klädde av honom kängorna och strumporna och rocken och byxorna intill bara skjortan. Han var ju alldeles varm på bröstet och ryggen. Hölander skulle bara känna.

Hölander kände och nickade tyst. Nu var det bara att fort få en läkare, menade fru Halm med flammande ögon.

— Fru Halm, sade Hölander sakta, en läkare ska vi skaffa, men jag måste säga vad jag kan si och vad jag vet. — Er gosse har

redan stigit på den båten, som för till det okända Amerika, vilket somliga kalla Him-melen.

Jo jo, fru Halm, det hjälper inte.

På den båten inskeppas vi alla en efter en, och som blindbockar förs vi ombord. Somliga må gissa hit eller dit, de må tro så mycket de orkar, men bindeln har vi alla för ögonen.

Jo jo, fru Halm, det hjälper inte.

Kanske finns där någon på den främmande kusten som tar bort bindeln från våra ögon. Kanske finns det någon rison i den kurragömmaleken som kallas livet. Man vet ingenting, fru Halm. Nej ingenting. Men man tycker så i det rena sunda förnuftets namn.

Gråt inte fru Halm, eller gråt bara. Jag kommer strax igen.

Lugnt och stilla gick Hölander ut, lämnande fru Halm ensam med den döde.

När han återkom, var den döde klädd i bländvit skjorta, hans hår var kammat i bena, skrubbsåret vid tinningen var tvättat

och varsamt torkade fru Halm bort något från hans panna och kinder. Hölander såg nog vad det var, han såg, att det var hennes egna tårar som runnit utöver sonens ansikte.

— Till fem doktorer har jag ringt, men ingen av de fem var hemma, sade Hölander sakta. De var ute på midsommarnöje. En sjätte fick jag sist och slutligen tag i på ett sjukhus. Han kommer kanske om en timme.

Fru Halm log nästan, när hon såg upp på Hölander.

— Tack, tack, goda Hölander.

— Och nu väntar vi på doktorn. Och sen när han har varit här och skrivit attesten och gått igen, sen kommer fru Halm in till vårt och vilar en stund.

— Tack, tack, Hölander, jag tror ändå jag stannar här till morgonen.

— Är det så? Då stannar väl också jag.

Hölander gick på tå och öppnade det lilla fönstret, som låg utmed marken mot gårdsplanen.

Han gjorde det så ljudlöst och försynt som en gammal kyrkovaktmästare.

På midsommardagsmorgonen stod där en flock kvinnor i Sjuans portgång.

Där var kvinnor från granngårdarna med mjölkkanor i händerna, pratande och pladrande. Där stod barn med vetebröds-påsar och gräddkanor, lyssnande med ögon och öron på spänn.

Alla hade stannat på vägen från butiken, alla hade hört något, något om den nätta studenten, som bodde hos sin mamma i mangellokalen i Sjuan och som hade gjort något fuffens och suttit fast.

Och nu sades det, att han kommit hem och dött alldeles hastigt, men ingen visste någonting riktigt säkert.

Men då råkade skräddar Byholm komma stigande ut genom porten med ett tomt mjölkstop i handen.

— Där kommer skräddar Byholm, han

vet säkert något, han bor ju ovanpå mangelstugan, sade en av kvinnorna.

— Vafalls, gnällde Byholm och gick tvärs genom kvinnoskocken utan att stanna.

— Ni kan vänta tills jag kommer tillbaka, så får ni höra, ropade han längs vägen.

— Han går efter sin lilla mjölktippa, sade någon av kvinnorna.

— Tänk, att han nämns köpa mjölk, den snålvargen, sade en annan.

— Nå, inte lever man på bara skräddarstek heller, sade en tredje.

— Se, hur han far i väg som ett torrt skinn. Huru mycket kan han väga hela karlen?

— Femtio kilo på sin höjd.

— Ja, där finns ju rakt ingenting i de byxbenen.

— Tyst, tyst, där kommer han redan.

— Nå, vet Byholm, hur det har gått till?

— Si de va nu någo att veta. Pojkslyngeln blev ju utföst i går från gratisinackorderingen, och när han sku komma hem till mor sin, var han troligen så full, att han föll ner i mangelstugropen och slog ihjäl sej.

— Oj oj, ett sådant slut, sade en av kvinnorna.

Byholm flyttade mjölkstopet i andra handen. — Ett sådant slut på ett sådant liv stämmer som pricken på i'et.

— Inte ska Byholm ändå döma på det viset. Ingen vet, hurudan död man får.

Byholm spottade fint. — Hölander var och släpade in honom och skaffade doktorn dit. Doktorn sa, att det var hjärtslag. Si, det är så mycket som heter hjärtslag.

— Det kunde alldeles väl varit hjärtslag, man kan inte veta. Den stackars modern!

— Halmskan ja! Ja, hon ska nog få packa sig från Sjuan. Inte ska hon till evig tid ligga bolaget till last. För mangellokalen kan vi få tre gånger större hyra än den hon betalar.

Ingen i flocken hade märkt att Hölander kom stigande från gårdsplanen ut mot portgången.

— Va i helsike är det här för slags käringkongfirangs, röt han, arg i synen som en

bulldogg. — Är det Byholm som är ordförande?

Byholm steg så hastigt åt sidan, att mjölken skvätte farligt i stopet.

— Ja, ja, det är ingenting vidare än att Byholm hastigt smiter in i sin lya, och att ni andra packar er i väg med detsamma. Marsch!

Byholm började strax stiga inåt gården, mumlande fula ord hela vägen han gick.

Barnen kunde inte begripa, varför det var förbjudet att stå i Sjuans port, och storögda drogo de sig litet åt sidan.

Men kvinnorna började fara ut mot Hölander i okvädinsord.

En sådan maffe! En sådan storkäftad maffe! Vad trodde han riktigt, att han var för en ståthållare.

Men han skulle veta, att Lergränden var en fri och öppen gata, och han skulle få se, att de stodo och ställde sig just var de ville.

Varpå hela skocken posterade sig på skuggsidan av gränden mitt emot Sjuans port.

Och barnen hade spetsat öronen vid kvin-

nornas tal, och en flickunge vågade ställa sig i rännstenen på endast tre meters avstånd från Hölander.

Med högra handen omslöt hon hårt sin gräddmugg, men den vänstra handens fingrar spärrade hon ut, förde yttersta tumspetsen mot sin nästipp och sade med glittrande ögon:

— Höh — Höh — Höh — Höhhölander.

I samma stund kom en kärra skramlande i gränden, en svartmålad kärra med en vit likkista uppå.

Kärran stannade vid Sjuans port.

Hölander steg ut på gatan och stod där rak och stum som en bronsstaty.

Kvinnorna sträckte på nackarna. — Vit kista! Och med silvernamnplåt!

Mera hunno de emellertid varken se eller värdera, ty utan dröjsmål och utan ord bar Hölander och kusken kistan in genom porten.

Sjuans tredje bolagsmöte var utsatt till lördagskvällen. En del ärenden som stått oavgjorda sen första sammanträdet, skulle äntligen slutbehandlas. Det gällde försäljningen av mangellokalen, nyrappning av uthusbyggnaden samt stenläggning av gatuan delen.

Mötet hölls denna gång hos Evertsons.

Ville Evertson befann sig på tjänsteresa, och som värd fungerade därför Carl Evertson.

Aktionärerna tycktes församla sig rätt mangrant, såväl svärdsidan som spinnsidan var fylligt representerad.

Strax vid inträdet sågo männen slagfärdiga ut, men kvinnorna uppvisade alla en snopen min. Intet kaffebord var nämligen uppdukat hos Evertsons såsom hos fru Koivu, inga goda bakverk, inga läskdrycker.

Endast en kanna friskt vatten stod på bordet i salen. Den stod där i beredskap att svalka strupar och tungor, i fall orden skulle bli alltför häftiga och många.

Fru Evertson tog inte någon del i mötet. Blek och mager visade hon sig ett ögonblick i dörren till syrummet, hälsande alla med ett trött leende och ursäktande sig för sin klädsel. Men hon hade verkligen inte tid att tänka på sig själv och sina egna kläder. Som bäst hade hon nio klänningar under arbete, och det var hemskt bråttom med dem allesammans. Och hon hade därför ingen annan råd än att försvinna in i syrummet igen.

Fru Evertsons avbrända, spikraka hårtester, ävensom hennes medfarna tofflor hade stuckit Hölanderskan i ögonen, och hon vände sig till fru Grönström med en viskning:

— Precis som en spansk höna.

— Och genomskinlig i ansiktet som en vaxdocka, viskade fru Grönström tillbaka.

— Hon arbetar ihjäl sig den arma människan.

— Vem ber henne göra det, sade Hölan-

derskan. — Dum är den kvinna som gör sig till en träl för sin man och sina barn. Fru Evertson är en äkta nolla.

Men nu knackade någon i bordskivan, och där stod Carl Evertson just i beråd att börja.

— Då vår disponent, herr Grönström, ligger sjuk, har man givit mig uppdraget att leda ordet i kväll. Först vill jag då upp- taga frågan om mangellokalen.

Det är känt, att flertalet av aktionärerna önskar lokalens snara försäljning. Man anser försäljning förmånligare för bolaget än uthyrning. Man ser saken uteslutande ur affärssynpunkt.

Frågan har redan dryftats på ett tidigare möte, och mindretalet, som betraktar saken humanitärt, moraliskt, ja kort sagt kristligt, kom redan då till korta vid omröstningen.

— Stopp, stopp, magistern, avbröt Hölander, tala lite mindre latin, så att också Byholm bigriper.

— Tala hebreiska om ni vill, jag begriper, vad jag behöver begripa: lokalen skall säljas och därmed punkt, sade Byholm.

Carl Evertson fortfor emellertid. — Numera är frågan ännu mer ömtålig och samvetsprövande än vid tiden för senaste möte. Lokalinnehavarinnans son är död, hon är ensam, betryckt, och ser ingen möjlighet till utkomst, om hon avhyses från bostaden.

På minoritetens vägnar ber jag därför majoriteten ytterligare betänka sig före den slutliga omröstningen.

— Jag instämmer på pricken med magistern, sade Hölander.

Omröstning företogs därpå, och lokalen blev dömd till försäljning. Priset bestämdes och fru Halm skulle åläggas avflytta inom fjorton dagar.

Nu visste man att det var lönlöst att spilla flere ord på frågan. Också Hölander teg visligen, men han hade redan beslutit, vad han ämnade göra i saken.

Härpå upptogs frågan om nyrappning av uthusbyggnaden.

Gamla fru Evertson anhöll strax om ordet. Hon förmodade, att det inte var många bland aktionärerna som brydde sig om, huru uthusbyggnaden såg ut. Men då hennes

köksfönster vette emot den smutsiga och naggade muren, låg saken henne varmt om hjärtat. Kostnaden för rappningen blev ju inte stor för bolaget, men Sjuan skulle vinna betydligt i trevnad och utseende. Ja, huru gott skulle inte morgonkaffet smaka henne vid köksfönstret, då hon skulle slippa att se smutsfläckarna och groparna i muren.

Samtliga närvarande, Byholm dock undantagen, tillstyrkte den lilla reparationen, och frågan var avgjord.

Men ingen kunde täppa till munnen på Byholm.

— Vete fan om inte Sjuan i Lergränden är det fånigaste bolag man kunnat råka i. Ska inte uthustaket försilvrans också? - Och skall det inte planteras rosor utmed muren, så att kattorna har det riktigt fint, när de håller serenader i månskenet? Nej, ett fjan-tigare bolag än Sjuan finns inte. Begriper verkligen ingen av herrskapet, att ett bostadsbolag är en affär, i vilken man nedlägger sina fyrkar att förräntas på möjligast bästa vis?

Hölander harklade sig och sade:

— För Byholm är live en affär eller tvärtom, ja, han är ett slags affär helt och hållet. Vi hoppas över honom och börjar tala om stenläggningen.

— Kom an bara, fräste Byholm, men få se, om Hölander inte får hoppa över sterna ett år till. Ingen av aktieägarna är väl så tokig, att han vill åsamka bolaget en tretusen marks utgift. Vi har ju ett års anstånd av magistraten.

— Ja, det har vi visst, sade Hölander. — Men i fall vi inte får ett års anstånd av döden, så tjänar det ju ingenting till att gå där och knaggla fram våra sista steg. Pengarna får vi ingen mä oss i graven ändå. Bättre att jämna vägen medan tiden är. Och så sku bärarna ha det lite bekvämare på våra bigravningar. Ta mej tusan, höll jag inte på att snava på en kullersten strax utanför porten, när vi bar ut Gunnar Halms kista.

— Hölander börjar kavera som en predikant, sade Byholm.

— Byholm säger som gumman min, när hon är på gott humör. Då förliknar hon mej vid en avliden själaherde i Porlom.

Hölanderskan ämnade just säga ett förmaningens ord till maken, men fick i det samma ett häftigt nysningsanfall. Sju gånger å rad skrek hon så det gjorde ont i trumhinnorna på hela församlingen.

— Si, det var sant vad jag sa, sade Hölander. — Men skämt undanbedes. Jag ber er mitt herrskap, låt oss jämna stenarna i gränden medan tiden är. Jag ber er för mina jäkla fotknölars skull.

Omröstningen skedde nu och anslag för stenläggningen beviljades med sju röster mot sex.

Härpå uppsteg Hölander och förklarade sig villig att inköpa mangellokalen för det pris bolaget bestämt, och han anhöll att snarast möjligt få aktiebrevet utskrivet.

Aktionärerna sågo alla något förvånade ut. Byholm sade inte ett ord. Han såg med blinkande ögon på Hölander. Kanske var detta en affär, som dugt göra för envar, om man blott kommit att tänka på saken.

Tyst stod Carl Evertson och betraktade människorna omkring sig.

Han hade tänkt tala några ord till dem,

några ord om Kristi efterföljelse, om plikten av godhet och rättfärdighet i livsföringen. Men han erfor just nu en djup känsla av predikandets fåfänglighet. Det syntes honom klarare än nånsin förr, att varje liten själ hade sin hemliga bana i själarnas värld, alldeles som varje liten stjärna hade sin i stjärnevärlden. Ja, vad betydde då trosbekännelser och andaktsövningar mot den inre beskaffenhet hos människan, som drev henne till frälsarehandlingar. Var det då en ofrånkomlig sanning, att människan inte kunde göras till en kristen, om hon inte var en kristen.

Ja, han förmådde ingenting predika för dessa människor, men i sitt inre tackade han dem för deras ärlighet såväl i ondska som i godhet, varigenom han själv vunnit en djupare klarhet i sin tro och sin åskådning.

Med ett stilla leende förklarade han alltså mötet avslutat, endast tackande alla i all ödmjukhet.

Småmysande seglade Hölanderskan fram till Carl Evertson.

— Jag ber allerödmjukast om ursäkt för

Hölanders myckna prällande. Men si magistern, han menar aldrig så fullt som han säger.

— Jag förstår, jag förstår, bästa fru Hölander, log Evertson.

Men också Hölander hade lust att tala ett ord med unga Evertson, och han bugade sig och sade:

— Får vi kanske redan gratulera till pastorsbifattningen?

— Nej, det får vi inte. Inte nu och inte framdeles heller.

— Sissåå, har blade svängt sej? Men lycka till, magistern. Rijälast ä de att ha sin tro för eget bihov.

— Kanske, log Carl Evertson.

— Ganska säkert, magistern, menade Hölander, svängde sig om helt galant och tropade ut med den övriga församlingen.

Det stod visst skrivet i stjärnorna att Valborg Evertson skulle ha Lasse Virman, och att Lasse Virman skulle ha Valborg Evertson. Nej, det kunde inte vara annorlunda, fastän Lasse tydligt såg att Valla var en bitvarg och en näbbgädda, och fastän Valla menade, att Lasse var en riktig hartass.

Alltså var detta den sanna kärleken som ingen kunde hindra, och därför rustades det nu till bröllop hos Evertsons.

Och fader Evertson fick ro ut med pengar till täcken och kuddar, kastruller och porslinner.

Han morrade visst något, men gav ändå. Det var ju en lättnad att slippa Valla. En hushållshjälp måste visserligen nu anskaffas, men lugnare skulle det bli ändå.

Fru Evertson sydde natt och dag, så det gnistrade om maskinen. Om en vecka skulle

ju bröllopet stå, och ännu var brudklännin-
gen inte tillklippt, för att inte tala om hen-
nes egen klänning, till vilken inte ens tyget
var köpt.

Storstädningen sköttes emellertid av Valla
med tillhjälp av gårdskarlstustrun. Och ar-
betet gick undan som en dans. Valla sjöng
och trallade och trodde, att hon nu skulle
segla in i lyckans och frihetens hamn. Hen-
nes drömmar om stora resor till lands och
vatten, om lyckan och friheten i andra
världsdelar hade förvandlats till drömmar
om makt och härlighet i det egna hemmets
rike. Ja-a, ett fint musikinstrument skulle
hon ha, ja ett svart och glänsande klaver
måste hon ha, det kunde ej hjälpas. Och
gäster skulle hon ha, och hon skulle lära
Lasse dansa så det förslog, Lasse, som aldrig
tagit ett danssteg för sin blyghets skull. Ja,
hon skulle nog veta att kurerat honom.

Men nu gällde det att utse bröllopgäs-
terna och detta blev en stridsfråga till hos
Evertsons.

Valla ville inte ens höra talas om någon

av gårdsfolket. Möjligen kunde hon gå in på att Hölanders skulle bjudas, men inte någon annan.

Evertson däremot fordrade bestämt, att allt folket i Sjuan skulle inbjudas. Man kunde ju ha servering på gården under rönnen, om rummen inte räckte till. Nej, inte en käft skulle bli objuden, och nu skulle det vara såsom Evertson bestämt och inte annorlunda.

Vallas ögon flammade av förtrytelse. I denna sak bestämde hon och ingen annan. Hon behövde visst inte längre dansa efter andras pipa.

Men med kraft slog Evertson denna gång knytnäven i bordet. Varenda käft i Sjuan skulle bjudas. Och därmed punkt.

Valla tredskades likväl och ordväxlingen blev allt livligare och mera högljudd och hade säkert slutat med en örfil från det ena eller andra hållet, om inte Sven Evertson stigit in i rummet sjungande en teatervis.

— Är det avskedsdrabbningen som nu går av stapeln, sade han endast, varpå han gladeligt fortsatte att sjunga visan till slut.

Det blev likväl som Evertson bestämt, och när bröllopsaftonen var inne, syntes allt folket i Sjuan bland de övriga gästerna.

Augustikvällen var mörk och varm. Alla fönster hos Evertsons stodo vidöppna, och ljus och sorl och mänskors skratt strömmade ut över gården.

Själva vigselakten var nyss undanstökad. En och annan av gästerna sökte sig redan ut att få svalka på gården, där bord och bänkar placerats under rönnen. Man tycktes gärna lämna värmen och trängseln i rummen, och inom kort var en stor del av bröllopskaran församlad ute på Sjuans gårdsplan.

Hjälpmadammer buro rikligt med frukt och läskdrycker till borden, kaffe med kakor, öl och smörgåsar funnos i överflöd. Ville Evertson hade låtit pengarna rulla i glädjen över den befriande tilldragelsen.

Inne i salen hördes ungdomen dansa till tonerna av en grammofon, medan någon ute

på gården började traktera en dragharmonika.

Ville Evertson gick hög och fräsch och leende omkring bland gästerna, småpratande med kvinnorna, bjudande cigarrer eller cigarretter bland männen, allt efter hur var och en behagade.

Och fru Evertson, ja, man höll på att inte känna igen henne, så fin och vacker var hon i sin grå sidenklänning. Och så förnämt hon kunde le mot alla.

Hon tycktes likväl ej märka de beundrande blickar som träffade henne. Men när Evertsons egen blick råkade falla på henne, och han helt förvånad viskade att hon var stilig och söt, då strålade hennes ögon till av ödmjuk kärlek och lycka.

Hölanderskan hade emellertid sitt för sig. Hon satt och höll ögonen på Byholm, ja, hon hade riktigt roligt att se, huru han i smyg stoppade cigarrer och äpplen och kakbitar i barmen, allt medan han satt och proppade i sig laxsmörgåsar den ena efter den andra, så att snålvattnet droppade utmed lösbröstat.

Augustimånen tittade emellertid upp över

portgaveln, och gården med bröllopsgästerna började bli vit och trolsk som en saga.

— Tänk om vi sku ta oss en svängom här ute på silversanden, sade Evertson livad.

Och utan krus gick han och bugade sig för fru Koivu.

Fru Koivu betänkte sig litet men log och samtyckte redan i nästa stund.

Och Evertson tog ett artigt och sakkunnigt grepp om fru Koivus fylliga midja och förde henne ut i valsen.

Och Virman bockade för fru Evertson och Grönström slog ihop klackarna för Hölanderskan och Hirvonen för Kråkbergskan och så vidare gick det undan för undan.

Snart sutto endast Hölander och fru Halm på var sin stol under rönnen. Fru Halm var nu Hölanders djupt tacksamma hyresgäst, för vilket förhållande Hölander redan mången gång fått skeppan full med ovett av sin maka. Men Hölander hade tagit saken med orubbligt lugn, och det var redan stilla efter stormen.

— Sisså fru Halm, nu ska vi också opp

och dansa bland de andra unga, sade Hölander och slog handflatorna mot knäna.

Men fru Halm lade huvudet på sned med ett blekt leende. Nej hon skulle ändå be att endast få se på.

— Ja ja, jag bigriper, jag bigriper, sade Hölander. — Fru Halm har sin sorg och sin höghet alldeles som månan har sin där oppe på fästet.

Hölander steg upp och såg sig omkring. Han var ensam som trollet i dansen, där han stod i sin gamla grönvordna bonjour.

I samma stund syntes vitklädda flickor på Evertsons trappa och där syntes bruden och brudgummen och alla ungersvennerna. Och högst uppe i trappan stod gamla fru Evertson vacker och silverhårig med sonsönerna Carl och Sven vid sin sida.

— Underliga älvor som här tråder sin dans, sade Sven Evertson, när han såg Hölanderskan svänga om med Grönström så att strumpebanden lyste kornblått i månskenet. Och där flög fru Koivu som en fjäder i dansen och fru Grönström och Kråkbergskan och alla de andra, hela raden.

— Skynda er pojkar att bjuda opp, viskade en av marskalkerna livligt, det är inte alla dagar man får vara med om en häxdans.

Och harmonikan sattes i gång med ny kraft, och de unga smärta bröllopsvennerna infångade de livslevande häxorna, och så klämde man till med en rungande polska.

Orubbliga uppe på trappan stodo endast gamla fru Evertson, magister Carl, den tysta drömmande Viva ävensom den sorgbundna fru Halm.

Men när Viva Evertson såg, huru Hölander stod ensam mitt i danshavet, knuffad hit och dit av de böljande paren, då rördes hennes hjärta, och hon skakade alla fasta principer om dansens löjlighet från sitt läshuvud, skyndade ned på gårdsplanen, slog sina fina bara armar om Hölander och förde honom in i virveln. — — —

En stor del av fruntimren sutto redan flämtande och varma på bänkarna under rönnen. Dansen mojnade sakta av.

Ungersvennerna slogo sig skrattande ned på borden, på trapporna, på trädgårdsplan-

ket, var de blott fingo plats. En av dem vart så upplivad av häxpolskan, att han klättrade upp i den gamla rönnen, ställde sig ansikte mot ansikte med månen och stämde upp den gamla visan på nytt sätt:

Du är ej lycklig
 du måne klara
 som får så högt
 över jorden fara
 och blott se på.

Hölander satt och pustade och vände och vred på fötterna. Väderleksknölarna tyckte inte om häxpolskan, och de gav sig nu tillkänna med sveda och värk.

Men trots detta logo ögonen på Hölander som på en yngling, och han kände sig ännu litet huvudyr och fjollig. — Den söta flickan i hans armar, månljuset, den gamla polskans toner, allt hade varit som ett trolleri. De fyrtio senaste åren hade för några minuter fallit från hans skuldror, han var unga Ferdinand Hölander alldeles livslevande, han som dansade flickorna kaputt på Bakängen i Porlom.

Men där steg Hölanderskan just fram med ett glas limonad åt gubben sin.

Och härvid återkom Hölander fullständigt till verkligheten.

— Sissåå, sade han, kanske har man varit tillräckligt fjollig nu, och kanske herrskapet tillåter mig att yttra några ord med anledning av stundens bitydelse.

Jag tackar herrskapet Evertson för den rolighet som biretts oss alla här i Sjuan. På äkta bibliskhistoriskt vis har herr Ville Evertson velat låta solen — eller härvelag säja vi månen — skina både över onda och goda.

Hölander harklade sig litet och fortfor:

— Vi är tamejfan, ett brokigt följe här i Sjuan, fast inte ändå så brokigt som bolaget Aamukukko i sista ändan av Lergränden, där aktionärerna döper varandra med slaskvatten, när de råkar ha olika meningar om ett och annat. — Nej, utan skryt är vi en tämmeligen bra församling.

Tiaterherrn där borta brukar säja att jag filosoferar. Nå, det bityder ju ingenting värre än att leva med eftertanke, eller, de

vill säja, att biundra och följa det rena sunda förnuftets röst.

Men nu firar vi bröllop, som är en av livsens nödvändiga fånigheter, och då kan vi alla få lov att hoppa litet över skacklorna.

Bolaget Sjuan i Lergränden är inte gammalt gunås, men nu har det redan levererat ett vackert par till livsruljansen. Detta är visserligen en sak som sker utan vår förskyllan, men vem vet vilka frön som kunna spira ur Sjuans grund. Här finns barn och här finns ungdom, som i sin tid kan uträtta något, något som lyser och värmer, något som höjer och renar. Si, mitt herrskap, jag är en gammal timmerman, född och upp-vuxen i Porlom, som ingenting uträttat i världen, men som från evighet till evighet fikar efter det som är gott, efter det såbi-nämnda idialet.

Och nästa gång firar vi barnsöl, och då ska vi be att få yttra några ord igen, om vi lever och har hälsan.

Leve bruden och brudgummen! Hurraa!

Hölanderskan var alldeles utom sig över makens tal och förargelseväckande uppträ-

dande, och hon bad om ursäkt både till höger och vänster.

Talet föll inte heller bruden i smaken, och hon tackade Hölander med onda ögonkast.

Men när alla ungersvennerna stämde upp en klingande bröllopsvisa, blev bruden glad igen.

Också Hölanderskan lugnade sig snart. Det sades ju att magistern skulle tala, och att Evertson själv hade ett stort plakat med hemskrivna verser i fickan, och hon hoppades därför, att Hölanders tokprat skulle blandas bort av det övriga som skulle komma.

Men bröllopsvisorna ljödo tätt på varandra, medan mjödglasen klingade, och folket i Sjuan tyckte att Valborgs bröllopsaf-ton var som en vacker dröm.

Och över portgaveln hängde fullmånen som en spjuver och lät sitt ansikte lysa över dem.

FMK 35:—

Pv. Skönl. 1.
Backman

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 9660

x

